

Enric Gomà | Teresa Roig | Gerard Vergés | Àlex Gutiérrez

ÒMNIUM

núm. 8 primavera'08

LLENGUA CULTURA PAÍS

Entrevista amb

Najat el Hachmi

i a més...

R+D arquitectura | **Talents exportats** | La Nit de Santa Llúcia de Gabriel Ferrater | **Des de Mèxic DF**

Inclou ÒC Notícies 128

EDICIÓ COMMEMORATIVA

MERCÈ RODOREDA

LA MÉS GRAN ESCRIPTORA CATALANA DEL SEGLE XX

Amb motiu del **centenari del naixement de Mercè Rodoreda**, volem presentar-vos una obra en 3 volums: **un llibre i dos estoigs DVD**

VOLUM 1

Llibre amb *La plaça del Diamant* i *Mirall Trencat* i una introducció, titulada "Dues novel·les, dues adaptacions", que parla de l'autora i presenta les versions en DVD que s'ofereixen.

VOLUM 2

La plaça del Diamant, estoig que inclou 4 DVD que corresponen als quatre capítols de la sèrie televisiva.

VOLUM 3

Mirall Trencat, estoig amb 3 DVD corresponents als capítols de la sèrie televisiva. A més, inclou un DVD corresponent al programa de TV3 *L'entrevista impossible a Mercè Rodoreda*.

Editorial

Després d'un període de convocatòries electorals per a cada any, entrem ara en una etapa de presa de decisions, de realització de programes i de compliment de promeses. Ens toca estar a l'expectativa. Potser ja s'ha fet prou anàlisi dels resultats com perquè des d'Òmnium entrem ara a fer més valoracions. No ens podem estar, però, de fer notar que quan estem pendents de si l'Estatut aprovat pel Congrés dels Diputats espanyol i pel poble de Catalunya en referèndum pot ser considerat o no acceptable segons el text de la Constitució espanyola, resulta que els dos grans partits espanyols han acceptat la invitació de TVE, incomplint l'article 20.3 d'aquesta Constitució que exigeix que els mitjans de comunicació garanteixin el respecte al pluralisme. Els dos debats d'audiència multitudinària es van saltar aquest precepte: a Catalunya hi ha cinc partits polítics amb representació parlamentària al Congrés que no van ser invitats i en un model democràtic on l'opinió pública està molt mediatitzada pels mitjans, no deixa de ser una manca d'honestedat política. Mentrestant, des d'Òmnium, continuarem treballant per la llengua i la cultura del país. Aquest any hem renovat la meitat de la Junta tal com exigeixen els Estatuts de l'associació. Hem d'agrair als que hi han fet una tasca important i no s'han tornat a presentar: el vicepresident primer Josep Colomer i els vocals Joan Esteve Blasi –que n'ha format part més de vint anys–, Alfons Conesa, Anton Baiges i Laura Garcia. Aquesta nova etapa ha de servir per implementar el pla estratègic que tenim establert per als propers tres anys, és a dir, creixement social, nova organització territorial, enfortiment dels projectes de referència, increment de la nostra influència social i política i més autonomia en el finançament. Donem la benvinguda als nous membres de la Junta. Sense prescindir de les anàlisis continuarem treballant en el terreny de l'acció cultural. Els estudis de sociolingüística apareguts recentment continuen oscil·lant entre veure el vas mig ple o el vas mig buit pel que fa al futur de la llengua catalana. Nosaltres, en comptes de dedicar temps a discutir aquesta apreciació, continuarem afegint aigua al got.

Fotografia: Dani Codina

“Cal créixer socialment i incrementar la nostra influència social i política.”

Jordi Porta i Ribalta

sumari ÒMNIUM primavera'08

- 4 Homenot** > Ermengol Passola
- 5 Notes** > Eva Piquer
- 6 Des de...** > Teresa Roig
- 6 Des de...** > Gerard Vergés
- 7 Des de...** > Mercè Cabanas
- 16 L'entrevista** > Najat el Hachmi
- 46 Punt final** > Francesc-Marc Álvaro

33 ÒC Notícies 128

CULTURA

- 8 Gabriel Ferrater reprèn el seu lloc a la Nit de Santa Llúcia** > Crònica de la 57a edició de la Nit de Santa Llúcia, amb entrevistes als guardonats. Per Llúcia Ramis i Sergi Muñoz.
- 14 R+D Arquitectura** > Deu projectes que mostren la capacitat d'innovació de l'arquitectura contemporània al nostre país. Per Sonia Hernández i Ricard Martín.

PAÍS

- 24 Talents exportats** > Coneixem vuit talents de diverses disciplines que, amb tenacitat i esforç, han exportat la seva intel·ligència i passió per allò que fan fora de les nostres fronteres. Per Cristina Masanés.
- 27 Catalunya davant la TDT** > El sector de la televisió viu un moment de transició. La implantació de la televisió digital terrestre suposarà grans canvis per a l'audiència. El repte està servit. Per Àlex Gutiérrez.

LLENGUA

- 30 Parlant, de vegades, la gent s'entén** > La llengua és una, però els parlars, rics i diversos. Aquest article ens ensenya quins són els malentesos lingüístics dialectals. Per Enric Gomà.

ÒMNIUM primavera '08 >>>>

Edita: **Òmnium Cultural**

Producció editorial: Ara Idees

Disseny original: Xavier Peralta

Direcció editorial: Roser Sebastià

Coordinació editorial: Montse Costas

Coordinació: Arantza Diez

Maquetació: Natalia Margarit

Consell de redacció: Marta Buch, Jaume Clotet, Laura Garcia, Isidor Marí, Mabel Mas, Joan M. Piqué, Roser Sebastià, Oleguer Serra

Publicitat: Carme Mata, cmata@omnium.cat

Impressió: Gramagraf sccl

Dipòsit legal: B-51515-2005

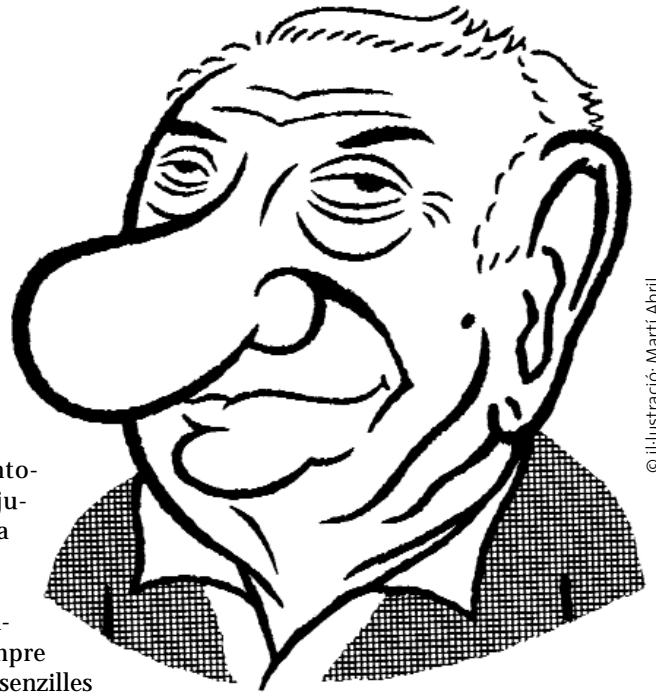
ISSN: 1885-611X

Òmnium no es fa responsable de l'opinió dels seus col·laboradors.

EL SECRETARI ETERN

Ermengol Passola

Té 83 anys i continua al peu del canó. Ermengol Passola és un picapedrer: no ha deixat mai de treballar per al país. És un home discret, humil. És just que parlem del personatge.

© Il·lustració: Martí Abril

Diu Ermengol Passola que en aquest país “hi ha molta gent que s’apropa d’escriure o de llegir articles que parlen sobre grans teories i que fan grans explicacions, però que no deixen de ser sofregits d’altres textos; però en canvi, gent que hagi de picar pedra o apagar focs, en trobes ben pocs”. Passola l’encerta, i per això sempre s’ha considerat un “secretari etern”. Qui coneixguí Ermengol Passola i Badia, nascut a Barcelona el 1925, el considerarà un “homenot”, el nom que atorguem a aquesta secció. És un home de la vella guàrdia, de la generació Pujol. “Ara som una mica buscats, com si fóssim uns insectes estranys”, afirma Passola. Aquest empresari i comerciant que fa cara de bonàs, propietari de Mobles Maldà des de fa més de 50 anys, un home que s’ha fet a si mateix, ha estat un treballador infatigable, un activista dels bons, de l’estirp de Pere Figuera, Josep Benet, Xavier Polo i tants d’altres. La seva prioritat ha estat sempre el país i per això a l’hora de treballar sovint o gairebé sempre n’ha quedat en un valuós segon terme. L’etiqueta de “secretari etern”, doncs, no és gratuïta: és la història de la seva vida. I li escau.

Ve de família catalanista. Com que va néixer a la plaça Sant Jaume de Barcelona, al carrer de Sant Honorat, tocant al Palau de la Generalitat, explica que és la raó del seu nacionalisme irredempt, ja que porta “la droga a les venes”. El seu pare, corredor de banca i borsa, que estimava tant Macià com Cambó, morí a l’edat de 40 anys, i Passola, el gran de vuit germans, hagué de treballar des dels 17 anys i obrir camí a la família, un fet que l’ha marcat tota la vida.

No pogué estudiar cap carrera, però va treure profit del batxillerat com també d’algunes virtuts que té, com l’enginy i la

creativitat. Cal repassar el seu currículum patriòtic? En donarem un tast: durant anys fou el secretari del Concurs de Poesia de Cantogniròs (1944-1968), ajudant Joan Triadú; en la clandestinitat es féu farts de distribuir material clandestí (fullets, llibres ciclostilats...), sempre amb aquelles tècniques senzilles però eficaces perquè tot arribés a bon port; impulsor de les editorials de discos EDIGSA (amb Josep Espar i Ticó) i Concèntric, i executiu que creà La Cova del Drac per tal d’ajudar els artistes de la

“Aquest país no seria el mateix sense personatges d’aparent segona línia que, sense voler-ho, són imprescindibles.”

nova cançó; va ser també secretari durant anys de l’associació Amics de Joan Ballester (en què també hi trobem Triadú i Lluís Puntís), una delegació d’Òmnium Cultural que es dedicà, entre d’altres, a denunciar l’ofec econòmic que pateix el país; col·laborador del grup Catalònia Acord i de la publicació *Nas de barraca*, que més tard donaria peu a la creació del grup “Els altres andalusos”; i així un llarg etcètera.

Entre les múltiples amistats que conserva hi trobem Josep Maria Espinàs, Baltasar Porcel (que treballà un temps com a cap de vendes de Mobles Maldà) o Jordi Pujol. Fou molt amic de Paco Candel, amb qui compartia la preocupació gairebé obsessiva per la integració “dels altres catalans”. S’explica l’anècdota que les famílies Passola i Pujol es trobaren casualment en una mateixa estació per posar benzina al cotxe. En Pujol s’emportà Passola en un racó i li demanà què en pensava de tot plegat, de la situació política del moment. Passola, murri i clar, li contestà: “Però Jordi: si el que ho saps ets tu!”.

Desgraciadament no hi ha prou espai per glossar amb més profunditat històrica i biogràfica les gestes d’Ermengol Passola. Hi haurà més ocasions per a fer-ho. No obstant això, cal deixar ben clar que aquest país no seria el mateix sense personatges d’aparent segona línia, picapedrers sacrificats que, sense voler-ho, són imprescindibles, fan la feina de pocs i acaben irremeiablement en la primera línia de l’activisme patriòtic. Heus aquí un petit homenatge a Ermengol Passola i a la generació que representa. ◊

>>> **Jordi Manent** és filòleg i escriptor.

Ens desemprenyem?

El català emprenyat era només un, era en realitat un català optimista o era simplement un invent mediàtic? Mentre juguem a buscar aquest compatriota misteriós, cada dia ens regalen un nou motiu per a l'emprenyamenta. Però dissimulem la mar de bé, rient per no plorar.

El govern espanyol vol que li parlem en ídem

Ho veig i no m'ho crec, que diria un castellà. El 13 de març del 2008, un fotimer d'anys després de la mort del dictador i en una suposada Espanya plural, el ministeri de Cultura del govern Zapatero adreça una carta a la Comissió de la Dignitat on adverteix que l'escrit enviat per l'entitat al ministeri "s'hauria d'haver presentat en castellà", per evitar "qualsevol possible error d'interpretació". Un tal José Ramón Cruz Mundet, subdirector general dels Arxius Estatals, insta la Comissió de la Dignitat a "arreglar el defecte esmentat", o sigui, a fer-los arribar una traducció a l'espanyol del text en què Josep Cruanyes i companyia reclamen per enèsima vegada el retorn de tots els papers de Salamanca en compliment de la llei del 2005.

"Em sorprèn que se'ns prohibeixi adreçar-nos en la nostra llengua a l'Estat que, ara com ara, ens acull."

En teoria, el ministeri té una empara legal per demanar que li parlin *en cristiano*, *coño*: l'article 36.1 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú. No seré jo qui s'entretindrà a comprovar si l'article en qüestió diu el que diuen que diu, tinc altra feina a fer. Però, en qualsevol cas, em sorprèn que se'ns prohibeixi adreçar-nos en la nostra llengua a l'Estat que, ara com ara, ens acull. Potser és que ja hem aconseguit la independència i, despistada com sóc, no me n'havia assabentat.

El vot català i les batusses republicanes

No, encara no som independents. Si Catalunya fos un Estat sobirà, a l'Espanya de després del 9 de març manaria Rajoy. El resultat electoral ens va dur a concloure que el famós català emprenyat era un i prou. Una deducció falsa: aquest curiós personatge no era cap invent mediàtic, jo mateixa en conec uns quants de carn i ossos i dents i ungles. Ara bé, el dia de les eleccions generals es va quedar a casa, o va optar per votar els candidats optimistes (malgrat tots els malgrats) perquè si ell no hi anava, els altres tornaven. També n'hi va haver algun, de català emprenyat, que el passat 9 de març va votar ERC amb el nas tapat. I que, al cap de tres dies mal comptats, gairebé es penedia d'haver acudit a les urnes, veient com se les fotien els dirigents del partit republicà els uns contra els altres.

Com que de política hi entenc d'aquella manera, la meua primera reacció davant la baralla entre Carod i Puigercós és de desconcert, per no dir d'indignació. Fins que coincideixo a la ràdio amb una colla de tertulians més ben informats. Argumenten que el debat intern és positiu, que forma part de la cultura democràtica, que les primàries sempre són millors que les successions a dit, que els republicans estan intentant fer les coses de manera diferent... I em mig convencen, mira.

Això sí: els líders d'ERC, siguin els qui siguin, han de tenir clar que les seves apostes estratègiques (llegiu segon tripartit) poden ser tan encertades com vulgueu, però salta a la vista que els estan passant factura.

"Encara no som independents. Si Catalunya fos un Estat sobirà, a l'Espanya de després del 9 de març manaria Rajoy."

L'àngel que arrasará entre llibres i roses

Com qui no vol la cosa ja som a Sant Jordi, fum, fum, fum (ai, era així?). Novament, i que duri, sortirem al carrer a comprar llibres i roses, i l'endemà els diaris ens obsequiaran amb la llista dels títols més venuts. Però, senyors, aquest 2008 no hi ha misteri: des d'aquí podem avançar, amb un marge d'error que ja el voldrien tenir les enquestes electorals, que el llibre més venut serà, a anys llum del segon classificat, una novel·la en castellà. Amb nom i cognoms: *El juego del ángel*, de Carlos Ruiz Zafón. L'autor de *La sombra del viento*, per si cal recordar-ho.

Què hi farem, és la llei del mercat. Tant per tant, l'editorial Planeta ja hauria pogut treure abans del 23 d'abril la traducció al català de la nova novel·la zafoniana. Així la derrota lingüística als rànquings de vendes hauria estat, no sé com dir-ho, menys humiliant. ◊

La Catalunya Central **Teresa Roig**

Denominació d'origen: la Catalunya Central

Jo no només sóc jo. En mi hi ha la nena que vaig ser, i també la noia en què es va convertir, com també la dona que sóc ara. La filla, l'amiga, la néta, la germana... En mi conflueixen la suma de moltes coses. Situacions, fets, sentiments, imatges... Enrere queden totes les vivències, delimitades pel pas dels anys i els marcs de fotos; classificades en àlbums i quaderns. El passat que es fragmenta tot i embolicar-lo en papers de diari. O amb plàstic de bombolletes. Com en cada canvi de residència, alguna cosa es perd pel camí, d'altres es redescobreixen. Només una es manté sempre, intacta, almenys en l'essència...

Teresa Roig i Omedes
Nascuda a Igualada el 1975, ha treballat durant anys en el sector audiovisual. Actualment es dedica a escriure. "L'herència de Horst" és la seva primera novel·la. Des de jove ha rebut diversos premis literaris pels seus contes.

La Igualada que recordo no és tan diferent de l'actual. Per això continuo dient: *torno a casa*, encara que ja no hi visc. A vegades, però, una certa nostàlgia, cruel i traïdora, em fa dubtar. Quan veig que falta un edifici al Passeig o que han construït més pisos. Que aquell local que tant m'agradava ja no existeix i, en el seu lloc, hi ha una altra cosa. O quan ja no trobo la mateixa gent que abans, passejant per la Rambla... Així, a cada viatge, en guardo una nova versió. La del present. I, un pegat rere l'altre, vaig actualitzant el meu record.

De tota manera, per mi, la ciutat serà sempre com jo vaig endur-me-la posada. Dins del cap i al cor. Amb els descampats on jugàvem a atrapar sargantanes, els veïns que em van veure

créixer, i les botigues de ca l'un i ca l'altre. Amb moreres al pati de l'escola i plàtans arreu, que donaven fruits i al·lèrgies alhora. La ciutat que tenia menys ciment i semblava més un poble; a mig camí entre Lleida i Barcelona, ni rural ni urbanita. La dels ninots de neu i les cues al forn de pa. La que retinc en la memòria. Perquè aquella, la d'abans, és la meua.

Encara que no ens agradi, estem envoltats d'etiquetes. En aquesta societat nostra, que evoluciona i es globalitza, sempre hi tenen cabuda les contradiccions. I si, per un costat, som ciutadans d'un sol món, per l'altre, ens encanta classificar-ho tot. Saber-ne la denominació d'origen. I potser aquesta és l'única esperança que ens queda: mantenir les arrels. Per això accepto l'etiqueta que em correspon. Aquesta sí, orgullosa. Perquè vagi on vagi, i per molt que canviïn els temps, res em prendrà el que em va fer com sóc. Ni l'evolució natural de les coses. Cada detall, per insignificant que sembli, és indispensable. Com en un bon vi. Les característiques de la terra, l'aigua, la llum, el vent...

Jo no només sóc jo. Aquí, ara, conflueixen el passat, el present i el futur. La meua percepció de la vida i tots els detalls que la conformen. Sóc d'Igualada, comarca de l'Anoia. DO: la Catalunya Central. ◊

Tortosa **Gerard Vergés**

L'Ebre no és la frontera

Gerard Vergés
Tortosa, 1931. Doctor en farmàcia, ha guanyat diversos premis literaris pels seus llibres de poesia, assaig i biografia, entre ells, el Premi Carles Riba de Poesia. Creu de Sant Jordi 1997.

Els mapes posen el límit sud de Catalunya al riu Sènia. Sovint, però, s'afirma que el Principat acaba a l'Ebre, per la qual cosa les quatre comarques més meridionals del nostre país queden, cada una, òrfenes de la seva capital i de la totalitat o bona part del seu territori: així els casos d'Ampostà al Montsià, Gandesa a la Terra Alta, i Móra d'Ebre a la Ribera. Pel que fa al Baix Ebre, la ciutat de Tortosa –partida pel riu– gaudiria de l'estrany privilegi de ser a la vega da meitat catalana i meitat valenciana. És per això que l'Ebre com a frontera ens fa angúnia. Ben cert que no som la Catalunya més antiga, però potser caldria recordar que el 1148 el comte Ramon Berenguer IV ja va conquerir Tortosa a l'Islam.

Tot i així (i potser fou en uns instants de defalliment) confesso que vaig asseverar que les Terres de l'Ebre érem el Magrib català. M'explico: dues centrals nuclears, les úniques

de Catalunya (!); el maleït PHN fins a Almeria i el possible transvasament del riu, que dessecarà un parc natural i un delta de 320 km²; un dipòsit submarí de gas de 2 milions de metres cúbics, situat davant d'Alcanar; un possible cementiri nuclear a La Fatarella... Més coses? Els parcs eòlics, que sembla que fan tan bonic però que ningú vol a casa seva, van parasitant les nostres serralades. L'últim –s'especula– s'ha de fer a Horta de Sant Joan.

Que som uns ploramiques? Diria que no i que de raons no ens en falten. Però en qualsevol cas som i ens sentim catalans, i aquestes ratlles no volen ser de cap manera un memorial de greuges.

Un conegut meu –que és un bord– sempre diu que si el pare és un tirà, els fills fugen de casa. Però, a banda que penso que a la resta de Catalunya ben pocs ens menystenen, pregunto: qui som i on dimonis anirem a parar? ◊

Mèxic DF Mercè Cabanas

Més que himnes, xarxes

Mèxic i, més concretament, el seu *Distrito Federal*, ha estat durant anys terra d'acollida de molts catalans. L'empremta continua sent ben viva: la petjada que van deixar els exiliats republicans té el seu relleu en les noves generacions de catalans que hi han anat a fer vida, negoci o postgraus... I és que, a l'altra banda de l'atlàntic, la presència catalana és forta, hi té arrels: Catalunya i Mèxic són dos països amics.

Cada dilluns a l'escola es canta l'himne mexicà, musicat per un fill de Sant Joan de les Abadeses, Jaume Nunó, qui l'any 1854 rebé l'encàrrec del president de torn. Al segle XIX les relacions mexicanocatalanes creixeren, molts hi triomfaren: eren els anomenats barcelonins dedicats sobretot al teixit. El món del gran comerç n'és ple, de cognoms catalans: Martí, Mundet, Bonafont. D'altres s'hi afegiren el segle XX i un dels fills, Lorenzo Servitje Sendra, nascut el 1918, fundador de Bimbo, és considerat un dels "amos" del país.

Quan obres el diari fa il·lusió trobar el gentilic català en positiu. Lluny queden els anys de l'exili republicà, que tants intel·lectuals, professionals i treballadors aportà a Mèxic per la generosa acollida del president Lázaro Cárdenas. O el 1954 quan s'hi escollí el president de la Generalitat, Josep Tarradellas. Eren presentats com "los que llegaron después", segons afirmava Pere Calders en diàleg amb Joan Oliver. Hi anaven a sobreviure i enyorar-se, com retrata Jordi Soler (Veracruz, 1963) a *L'última hora de l'últim dia*.

Catalunya és una regió espanyola. Així la presenta el diari Reforma en ser la convidada d'honor del proper Festival Internacional Cervantino de Guanajuato. En vuit mesos l'única vegada que el català ha obert una de les seves pàgines era per tractar l'ignominiós "racista catalán". En canvi del reconegut dramaturg català Ricard Salvat, que els mateixos dies feia la lliçó magistral del Festival de Zacatecas, res se'n diu. Però les samarretes del Barça són omnipresents.

Què passa? Els que porten mitja vida al DF et donen noms i més noms de prestigi. En l'art, les germanes Pecanins; en l'arquitectura, el director d'Arquine, Miquel Adrià; en edicions científiques, Ramon Reverté; en documental, el director del Festival del DF, Pau Montagud... i de reconegudíssims com Ramon Xirau, filòsof i poeta (Barcelona, 1924), el primer no nascut al país que va entrar al Colegio Nacional, o Roger

Bartra Murià, (DF, 1942), antropòleg i sociòleg. En política, el mexicà de més nivell que parla català deu ser l'ambaixador als EUA, Arturo Sarukhan Casamitjana. Queda pendent la representació més reconeguda en una metròpoli com el DF, la gastronòmica, tot i promotors com el xef Joan Bagur. I manca un eix vertebrador dels interessos socials, acadèmics, culturals o econòmics entre Catalunya i Mèxic.

Històricament ha complert amb escriure aquesta funció l'Orfeó Català, fundat el 1906, amb un bell edifici de propietat al centre des de 1973 i 400 famílies associades de forta arrel. Les altes d'ara, però, són més per aconseguir una beca de la Generalitat per cursar postgraus o doctorats als que fa més de dos anys que són socis de Casals a l'estranger o per estudiar català. Hi ha 130 alumnes i és el centre de l'exterior que més en presenta als exàmens del Ramon Llull.

Les universitats catalanes vetllen el potencial del DF, amb una àrea metropolitana de més de 20 milions d'habitants molt joves i un nivell de riquesa altíssim i desigual. La UOC hi té una activa seu al passeig de Reforma; la UPC hi farà postgraus d'arquitectura, just quan la capital catalana és una de les sis ciutats escollides per emmirallar-se amb vista a fundar les ciutats del bicentenari a l'Estat de Mèxic. La UAB, amb el Centre d'Estudis Europeus, té convenis amb l'ITAM. I Barcelona surt en les enquestes comparatives més que Madrid. Algunes amb resultats tan increïbles com que pateix una contaminació superior a la del DF.

També hi ha grans empreses de serveis, amb Gas Natural al davant. I desenes d'enginyers catalans encapçalen empreses alemanyes, suïsses o franceses. Marques de consum, des de Tous –amb 15 punts de venda només a la capital– fins a La Piara, passant per Seat troben mercat. Però en una ciutat que per a l'escriptora i directora de Fet a Mèxic, Lolita Bosch (Barcelona, 1970), "té fama de canviar tan de pressa que sempre t'hi trobes perdut", falta una bona via per enfortir les relacions entre dos països que, tan diferents, històricament s'han atret tant. ◊

Mercè Cabanas i Solà

Periodista. Nascuda en una família de pagès a Vic, va créixer a Taradell i es va llicenciar en periodisme a la UAB el 1984. Va ser directora d'El 9 Nou i de la revista La Terra, publicació d'Unió de Pagesos de Catalunya. Actualment viu a Mèxic DF.

Gabriel Ferrater reprèn el seu lloc a la Nit de Santa Llúcia

La paraula escrita pot estar associada a un territori. Més que mai apareix sense feblesa el concepte de la fidelitat a l'origen com a reforç de la identitat. Gabriel Ferrater, fabricant de paraula escrita en forma de poesia. Reus, el seu territori inicial, on neix, on va a l'escola, on creix, on rep les seves primeres experiències. Per això, la 57a edició de la Nit de Santa Llúcia, la gran festa de les Lletres Catalanes, es va hostatjar a la capital del Baix Camp de la mà del genial Ferrater.

Per **Llúcia Ramis i Sergi Muñoz**
Fotografies **Òmnium Cultural**

Queda lluny, el temps d'aquelles taules petites com de bar, on Gabriel Ferrater seia amb altres escriptors i celebrava sopars com aquest de la Nit de Santa Llúcia. O potser no tant. Les imatges en blanc i negre d'aleshores es projecten ara a les pantalles, al voltant dels comensals, que tasten una crema de carxofa amb tombet de pilota, mentre se celebra la 57a Festa de les Lletres Catalanes. Hi ha l'alcalde de Reus, Lluís Miquel Pérez, i el conseller de Cultura, Joan Manuel Tresserras. Hi ha els directors del Grup 62, Xavier Mallafre i Fèlix Riera; hi ha el músic Lluís Gavaldà, que d'aquí una estona recitarà uns versos del poeta. Hi ha el vicepresident Josep Lluís Carod-Rovira, qui assegura que "si Catalunya fos estat, ja tindriem un premi Nobel".

Som a la ciutat on nasqué el teòric dels cossos. "Vaig néixer a Reus el 20 de maig del 22", escrivia Ferrater. I afegia: "Els altres fets de la meua vida són de més incerta descripció i més difícils de datar". N'hi va haver un de definitiu i assenyalat que potser el convertí en mite; o tal volta

fou la seva obra (i no el seu acte) allò que el mitificà. En qualsevol cas, i quan a la Fira de Mostres el primer plat dona pas al segon, un grup de ballarins fan dels seus poemes una dansa entre les taules. Ernest Benach, Jordi Vilajoana, Hèctor López Bofill i Eliseu Climent, entre d'altres nou-centes persones, observen.

"Prop de nou-centes persones van assistir a la gran festa de les Lletres Catalanes."

El president d'Òmnium Cultural, Jordi Porta, puja a l'estrada i posa l'entitat al servei del país i la nació. També el president del FC Barcelona, Joan Laporta, diu que el seu club és a disposició de Catalunya: "El paper del Barça ha estat des de sempre constituir una institució nacional". Com a prova d'aquest compromís, Porta i Laporta han signat un conveni per crear el nou premi de narrativa en llengua catalana al voltant dels

esports i la ciutadania. Hi podran participar els menors de 35 anys, i la idea és estimular la producció i la difusió de l'obra d'autors novells.

Entre els guardonats d'aquesta nit, per cert, tan sols la finalista del Sant Jordi, la vigatana Maria Dolors Farrés, publica per primera vegada al camp de la ficció. *El Monestir de l'amor* és el relat de la passió homosexual entre dos joves frares en un monestir medieval al segle XIV. El guanyador del premi de novel·la, Pep Coll, ja era de sobres conegut per *Muntanyes maleïdes* o *El salvatge dels Pirineus*. Ara ha fet el salt a Lourdes perquè, riu, "és més històric i dona més diners que Baqueira Beret". De moment, a ell, li ha valgut els 60.000 euros del guardó.

El jarret de vedella ha donat pas a un *parfait* d'avellana. Ja amb els cafès, el lleidatà Txema Martínez, premi Carles Riba de poesia, xerra del seu dietari "sentimental, moral i intel·lectual", en què el lirisme és una forma més d'activitat quotidiana. De la mateixa manera, el mateix Ferrater passejava així per la seva *Ciutat*: "Plena de carrers per on he tombat/ per no passar els indrets que em coneixien./

A la dreta, imatges de diferents moments de l'acte. A sota, el president d'Òmnium Cultural, Jordi Porta, i representants del món polític i cultural amb els guardonats de la Nit de Santa Llúcia.

“Òmnium i el Barça han creat un nou premi de narrativa al voltant dels esports i la ciutadania.”

A dalt, la taula presidencial durant el sopar. D'esquerra a dreta, Jordi Porta, Ernest Benach i Josep-Lluís Carod Rovira.

A sota, algunes instantànies de l'acte de lliurament dels premis.

Plena de veus que m'han cridat pel nom./ Plena de cambres on he cobrat records./ Plena de finestres des d'on he vist créixer/ les piles de sols i de pluges que se m'han fet anys...".

Si la pluja és un element essencial al poemari de l'imparable Martínez, també apareix al títol definitiu de Guillem Frontera, guanyador del Mercè Rodoreda de contes amb *La mort i la pluja*, un retorn a les Balears prèvies al turisme.

Mitjanit, i l'actriu Vicky Peña recita els darrers versos de Ferrater. Després, interpreta Kurt Weil, compositor de Cabaret. Encara amb les darreres notes d'*Els segadors* preses a les parets del menjador, on també hi ha exposats els poemes que han vestit aquesta festa, comença la desfilada d'assistents al pis de baix. Allà, al rebedor, se serveixen les darreres copes mentre toca l'Aula de Sons de Reus. I potser ens vénen aquestes paraules al cap del poema *Tornada*, inacabat: "Arribaré, amb els tres que em manquen,/ al vers mil tres-cents trenta-quatre./ Me'n queda un per dir-te adéu:/ barca nova, tingues bon vent". ◊

PREMI ESPORT I CIUTADANIA

Gol de la cultura catalana. El president del FC Barcelona, Joan Laporta, i el president d'Òmnium Cultural, Jordi Porta, han fet equip. I, junts, han creat el nou premi de narrativa juvenil Esports i Ciutadania.

El guardó, que es va fer públic a Reus durant la Nit de Santa Llúcia, va adreçat a tots aquells autors novells menors de 35 anys que escriguin en català, i s'atorgarà enguany per primera vegada. El tema de les obres presentades haurà d'estar relacionat amb aquells valors cívics vinculats a l'àmbit esportiu. L'objectiu és fomentar la lectura i l'escriptura dels joves dels Països Catalans en la pròpia llengua.

El guanyador s'endurà 4.000 euros, aportats per la Fundació FC Barcelona, i un viatge a un dels partits de la Champions League amb totes les despeses pagades. També es preveu la publicació de l'obra guardonada, però encara queda per determinar l'editorial que se'n farà càrrec.

Aquest projecte demostra, una vegada més, la col·laboració entre les dues grans institucions de referència als àmbits cultural i esportiu. Així, Òmnium i el Barça es comprometen a promoció i a difondre la llengua i la creació catalanes.

Els guardonats tenen la paraula

Premi Sant Jordi de novel·la

Pep Coll: “Caldria distingir entre la religió com a creença personal i la influència de la jerarquia eclesiàstica en el poder polític i econòmic.”

Un dels moments més esperats de la Nit de Santa Llúcia va ser l'entrega del premi Sant Jordi de novel·la. En aquesta edició, el guardonat va ser el lleidatà Pep Coll amb *Les senyorettes de Lourdes*, un llibre que narra les vivències de la Bernardette Soubirous, la noia que va iniciar el mite del santuari marià. “En principi m'interessava qualsevol personatge o esdeveniment dels Pirineus, i Lourdes (no pas Lorda, el seu primitiu nom en gascó) és l'indret pirinenc més conegut arreu del món. Cada any hi van cinc o sis milions de pelegrins”, comenta l'escriptor a l'hora de parlar dels motius que el van impulsar a escriure la novel·la.

“Pep Coll reflexiona en el seu llibre sobre allò que significa actualment la religió.”

Amb aquest llibre, Coll ha volgut expressar de forma colpidora “el trasbals que tot d'una sofreix una nena de 14 anys i la seva família –i també un poble tranquil d'un racó de França– davant d'un fet sorprenent. Les visions desperten en la gent il·lusions i desencants, però també odis, enveges, ambició de poder i de diners”. I és que, com posen de manifest les paraules de l'autor, les passions humanes són el millor fonament sobre el qual edificar l'estructura d'una novel·la.

Però a diferència d'altres obres seves, Pep Coll apunta que aquesta vegada no ha pogut “deixar volar lliurement la imaginació, ja que es tracta de la biografia novel·lada d'una persona històrica, Bernardette Soubirous”. Tanmateix, sobre la versemblança de la història, el novel·lista remarca que “tots els personatges que apareixen en l'obra van existir realment. Tots, excepte la narradora, que explica la història des d'actualitat”.

De fet, encarar una narració com aquesta suposa una gran tasca de documentació.

El guanyador del Premi Sant Jordi, Pep Coll, durant la seva intervenció.

En concret, Coll confessa haver-se estat “un parell d'anys entre tot”. Un tot que inclou informar-se “sobre la vida de la visionària, les estades a Lourdes, viatges a Nevers i redacció de la novel·la”.

Després d'enfrontar-se amb un fenomen religiós d'aquesta índole, l'autor reflexiona sobre allò que significa actualment la religió: “Caldria distingir entre la religió com a creença personal i la influència de la jerarquia eclesiàstica en el poder polític i econòmic. Jo penso que la religió no hauria de tenir cap mena de paper en la societat, ja que és una qüestió personal”. Aquí queda dit.

Ja en qüestions menys metafísiques, Coll valora el fet que rebre el premi Sant Jordi de novel·la suposarà “deixar d'escriure de moment”, encara que només sigui per dedicar-se de ple a la promoció del llibre. Una tasca, aquesta última, que li serveixi perquè “la història arribi a molts lectors i la crítica en parli”. O si menys no, sempre quedarà temps per rellegir les seves tres novel·les de referència: “*Madame Bovary*, de Flaubert; *Bearn o la sala de les nines*, de Villalonga, i *La muntanya màgica*, de Mann”. Tota una declaració de per on van els trets.

Finalista Premi Sant Jordi

Maria Dolors Farrés: “Avui dia tothom vol que la seva novel·la tingui l'etiqueta d'històrica, com si això fos una garantia de bona literatura.”

Curiosament, l'obra finalista del Sant Jordi també té un rerefons religiós. A *El Monestir de l'amor*, l'escriptora novella Maria Dolors Farrés narra la història d'amor entre dos frares d'un monestir durant el segle XIV. “Tot llegint el llistat de priors de Sant Llorenç, em vaig adonar que n'hi havia hagut un que havia fugit del monestir. A partir de llavors vaig començar a imaginar per què. Parlo de vint anys enrere, quan no hi havia aquesta invasió de novel·les sobre l'edat mitjana. La idea va anar prenent cos i va evolucionar cap a un cantó que jo no esperava: va abandonar el caire intrigant del principi per convertir-se en una novel·la de sentiments”, explica Farrés.

El repte d'encarar un univers tan aliè com el de l'era medieval va suposar per a l'escriptora tot un seguit d'experiències molt enriquidores. “Vaig tenir el privilegi de poder consultar els documents històrics referits a aquest monestir real situat a la comarca d'Osona. Tots eren autèntics, antiqüíssims i de gran valor, de manera que

L'escriptora Maria Dolors Farrés, finalista del Premi Sant Jordi, durant la seva intervenció.

l'escenari és similar i l'acció, versemblant. Pel que fa a la informació mèdica, em vaig empassar llibres i llibres de l'època, entre ells un del mateix segle XIV, titulat *Tresor dels pobres*, que té un paper fonamental a la novel·la.

Tot dubtant si el llibre és o no una novel·la històrica, Farrés matisa que "considerant que tant els personatges com la trama són inventats, *El monestir de l'amor secret* no és una novel·la històrica. Novel·la històrica, tal com l'expressió indica, és aquella que parla de fets històrics i persones de carn i ossos. Una altra cosa és que l'acció de la meua novel·la transcorri en dos moments reals: el Cisma d'Occident i un de tants rebrots de pesta. Avui dia,

"Farrés diu que el premi representa una oportunitat per sortir al carrer i respirar aire fresc."

sembla que tothom vulgui que la seva novel·la porti l'etiqueta d'històrica, com si això fos garantia de bona literatura". Farrés comenta que els seus gustos es decanten per obres com "el Decameró, les obres d'Arnau de Vilanova i de Francesc Eixemenis", encara que es confessa lectora de qualsevol llibre que sigui capaç d'emocionar-la.

Pregunta obligada –i repetida– quan parlem d'una obra d'aquestes característiques és la que fa referència a la religió i a la seva evolució des dels temps de les fogueres. "La majoria de confessions no escolten la nova societat. A l'Estat

espanyol, recentment, tots recordem que s'han barrejat amb la política, cosa que mai no haurien de fer. Però l'Església catòlica sempre ha comès el mateix, diguem-ne, error", respon Farrés. Tot i així, reconeix una substancial millora des del segle XIV: "ara poden demanar en veu alta i des dels mitjans de comunicació". I no és poca cosa.

D'altra banda, després d'haver-se passat anys al "quarto de les rates" escrivint *El monestir de l'amor secret*, aquest premi representa per a l'escriptora "una oportunitat per sortir al carrer i respirar aire fresc".

Premi Mercè Rodoreda de conte
Guillem Frontera: "No escrivim res que no sigui resultat de tot allò que som"

El mallorquí Guillem Frontera va ser premiat amb el Mercè Rodoreda de conte amb *La mort i la pluja*, un llibre que aprofundeix en l'essència de l'illa de Mallorca, un lloc que estima i pel qual pateix. "Em sentia incòmode en el passat recent que s'ha consensuat socialment a Mallorca. La literatura serveix per posar ordre en la memòria i recuperar-ne les fonts genuïnes. A més, el desordre de la memòria col·lectiva i la consegüent construcció de ficcions més o menys arbitràries ha estat afavorida pel canvi bruscat en totes les coses que provoca en una illa la irrupció del turisme de masses", confessa l'escriptor.

L'escriptor Guillem Frontera durant la seva intervenció.

Per tal de definir el seu llibre, Frontera ho fa dient que és "com un arxipèlag de relats. Cadascun és autònom, però també estan molt interrelacionats". Encara que, tot seguit, la modèstia l'impulsa a dir que aquesta definició "és deutora del professor Damià Pons". Geni i figura.

"Guillem Frontera aprofundeix en el seu llibre en l'essència de l'illa de Mallorca."

En un llibre com aquest, les experiències pròpies es deixen sentir, i així ho fa constar l'autor quan diu: "No escrivim res que no sigui el resultat de tot allò que som". I és que la nostàlgia té un paper fonamental a *La mort i la pluja*, ja que s'erigeix com un element que "amara les paraules" a la vegada que es defineix com una "consciència crítica que regula aquest flux". No obstant aquest sentiment, a l'illa encara es poden trobar personatges com els del seus contes: "Jo mateix, sense anar més enfora. Els meus germans, etc.", tot i que declara que es tracta d'una mena d'espècie "en extinció". Per escriure aquest llibre, l'autor ha dedicat, en paraules seves, "62 anys", fet que posa sobre la taula l'especial nexa d'unió entre l'escriptor i la seva obra.

Parlant de sentiments, Frontera reconeix patir-ne una barreja després d'haver rebut el premi Mercè Rodoreda: "M'havia proposat als vint-i-pico d'anys no presentar-me a premis perquè no tenia problemes per editar allò que escrivia. Els premis havien de ser per a principiants. Però les coses giren de forma que, si et disperses, com és el meu cas, arribes a vell i descobreixes que continues sent un principiant. Per tant, un sentiment agredolç, compatible amb un gran orgull".

Premi Carles Riba de poesia

Txema Martínez: "Escriure m'aporta sensació de risc personal i una bona colla d'amics i enemics, que sempre van bé"

Més líric –normal, si es té en compte que parla un poeta– es manifesta Txema Martínez, el jove autor guardonat amb el Carles Riba de poesia. "*L'arrel i la pluja* és una mena de dietari líric, on cada poema busca la immediatesa de l'experiència quotidiana i alhora la seva transcendència, la seva traducció en la construcció de l'ésser mutant que tots som a través del viatge del dia a dia. Dietari en el sentit més

ampli, que reculli les vivències d'una veu que s'expressa de les formes més diverses i que parla, dubta, es pregunta i avança al llarg del llibre", explica Martínez.

Tanmateix, el poeta manifesta que l'impuls que el va motivar per escriure aquest poemari parteix "d'un anhel de recerca, tant interior com exterior".

Malgrat la joventut, Txema Martínez ja ha publicat diversos llibres, encara que amb aquest últim troba una "voluntat d'indagació" que l'allunya de la resta. "Després de llibres en què la poesia era el fruit d'una insistència per part del poema a través del temps, ara és l'autor qui vol arribar a l'expressió, és la veu qui penetra en els camins que la intuïció li marca, per deixar el treball de sostenir el poema en la revisió final. Els poemes que componen el llibre són els que han sobreviscut a aquest procés i els que creen un cosmos en si mateixos", diu el poeta.

Quant a allò que li aporta escriure poesia, Martínez confessa: "Si m'assegués a plantejar-m'ho de debò, probablement no n'escriuria. Suposo que m'aporta sensació de risc personal, d'obertura intel·lectual al món, i per descomptat una bona colla d'amics, i enemics, que sempre van bé". Per ganes que no sigui. Uns dels mites més recurrents a l'hora d'abordar la creació

poètica és el de la inspiració. Sobre el mateix, el poeta explica que, parlant del seu cas, "tots tenim dies bons i dolents. Ara, que la claredat t'agafi escrivint, i maquinant alguna cosa, perquè si no aquests dies 'bons' no serveixen per a res. Més que inspiració, jo crec en les hores passades davant d'un poema, en la voluntat de seguiment, en l'obcecació, si cal, i després ja aprofitarem el marge que l'atzar ens vulgui regalar". Queda clar que, almenys en aquest aspecte, no queda cap racó per al romanticisme.

"Martínez va escriure aquest poemari motivat per un anhel de recerca tant interior com exterior."

El moment "extraordinari" que segons l'autor viu la poesia en català queda palès "amb una varietat de veus enriquidora i amb noves i noves generacions amb ganes de fer bé les coses, amb idea de gènere i d'ofici, i de país", tot i que "resulta difícil destriar entre tanta oferta". La tasca que queda pel davant passa per "restablir un cànon on agafar-nos, i obrir tots els

aparadors a les veus més joves mentre reconeixem els mestres".

Martínez manifesta que rebre el Carles Riba significa rebre "reconeixement en el gremi i la sensació d'haver arribat a algun lloc", encara que no sap "exactament on". Aquesta sensació tan homèrica, i alhora poètica, d'arribada, enllaça amb un sentiment de cloenda: "És com si tanqués un període de la meua vida, i de la meua obra, i n'obris un altre, que tot just es comença a intuir". De totes maneres, sempre queda un bocí "d'orgull per haver-lo guanyat", i més si es té en compte "la nòmina de poetes que també ho han fet abans".

Aquesta mirada final enrere també inclou tots aquells que han influït en la seva obra: "En català, m'interessen Francesc Parcerisas, Joan Margarit i Pere Rovira, i mirant al passat, Joan Vinyoli, Gabriel Ferrater i Salvador Espriu. Podríem continuar i arribar fins a Ausiàs March i Jordi de Sant Jordi, perquè un ha de saber sempre d'on ve. Altres grans referents indiscutibles per a mi són Machado, Cernuda i Gil de Biedma, Baudelaire i Verlaine... També m'interessen molt les tradicions italiana i anglosaxona, on la llista seria interminable..." Quasi res. ◊

>>> **Sergi Muñoz** és periodista.

A l'esquerra, Txema Martínez recull el premi. A sota, d'esquerra a dreta, Maria Dolors Farrés, Guillem Frontera, Pep Coll i Txema Martínez.

R+D arquitectura

Per **Sonia Hernández i Ricard Martín**

Fotografies **Dani Codina, Enric Ruiz-Geli-Cloud g i RCR Arquitectes**

L'arquitectura, motor de progrés, ha perdut el paper experimental i d'avantguarda per passar a ser considerada una indústria de serveis en la qual, termes com innovació i invenció es converteixen en elements de risc no desitjats. En l'economia i la societat del coneixement, on la innovació és cada vegada més valorada com a símptoma de progrés, l'arquitectura queda immobilitzada en el sistema de la repetició. L'article següent pretén realitzar una tria simbòlica d'excepcions a aquest estancament. Catalunya, hereva d'una íntima col·laboració entre artesanal i industrial, ha destacat per ser un centre mundial d'innovació arquitectònica. Les exposicions "On-Site" al Museu MoMa de Nova York i "Construccions Patents. New Architecture made in Catalonia" de la recent Fira de Frankfurt són clars exponents d'aquest fet. El nostre país es converteix, així, en un banc de proves per a la innovació. Cal plantejar-se noves solucions a demandes socials, requeriments funcionals, exigències mediambientals, limitacions de pressupost i intervencions de millora de la situació existent. Totes aquestes característiques són constants comunes en els equips d'arquitectes triats. D'aquesta manera, el valor "innovació" recau en la possibilitat d'aplicar aquestes solucions arquitectòniques (prototips, patents, fragments) en diferents situacions. Investigació i desenvolupament en l'arquitectura catalana.

PLAÇA PIUS XII

Gran Via. Sant Adrià del Besòs.

Eva Prats i Ricardo Flores

ARQUITECTURA DE DIÀLEG

Ricardo Flores i Eva Prats defugen l'artificiositat. No els interessa crear un objecte, més aviat busquen una arquitectura ben relacionada amb el seu entorn. I tot sovint, a l'hora d'enfocar un projecte, demanen l'opinió dels veïns, futurs usuaris, i naturalment dels constructors i tècnics involucrats en l'obra. La plaça Pius XII és un clar exemple d'aquesta voluntat de produir una arquitectura feta en base al diàleg i la comprensió de les problemàtiques ciutadanes. Allò oposat a una obra "promoguda per interessos econòmics i poders abstractes, que actua com una ferida en el teixit urbà", en les seves paraules. El plantejament de la plaça va tenir en compte tant les opinions dels veïns com la presència davant del solar d'un edifici d'onze plantes. Amb la finalitat de construir un nexa d'unió entre aquest colós vertical i l'espai públic, van dissenyar una pèrgola allargada que ressegueix l'edifici, que vista des del terrat produeix l'efecte d'un llapis gegantí que n'hagués resseguit el contorn. Ja amb els peus a terra, el viant pot apreciar la fluïdesa amb què l'estructura es comunica amb l'entorn: una pèrgola bosc amb fulles de cable metàl·lic que permet integrar el mobiliari urbà. Tot un exemple d'arquitectura social.

PAISATGE DE REBUIG

En un paisatge dominat pel totxo com és el Baix Llobregat, es pot dir que fins fa uns anys no hi havia lloc més immund que l'antic abocador d'escombraries del Garraf. Va començar a rebre deixalles l'any 1974 i en 32 anys ha acollit prop de 25 milions de tones d'abocaments. El 30 de desembre de 2006 va rebre l'últim carregament de deixalles. Tot un repte, recuperar per al paisatge una esllavissada per on la brossa ha anat baixant a rodolons fins al fons de la vall d'en Joan durant dècades. Els arquitectes Batlle i Roig i la paisatgista Teresa Galí van escometre la restauració paisatgística de l'espai mitjançant un sistema de murs vegetals de contenció. Atesa la inclinació suau dels talussos de l'abocador, només va caldre cobrir-los amb malles de coco per preservar les plantacions que ara hi han fet arrels. Les 60 hectàrees aproximades del recinte han passat a ser terrasses agrícoles, en què s'han plantat pins, alzines i espècies vegetals autòctones. La delimitació d'un aparcament a l'entrada del recinte es va fer amb un sistema de paret vertical, amb pedra i terra, que permetés la invasió de plantacions esporàdiques. Això sí, perquè no s'oblidi l'origen industrial d'aquest megahort, algunes parets s'han omplert de bales d'escombraries. Reciclatge urbà (nístic).

RESTAURACIÓ DEL VELL ABOCADOR D'ESCOMBRARIES DEL GARRAF

Vall d'en Joan, Carretera de la Sentiu, Gavà.
Batlle i Roig Arquitectes.
Enric Batlle i Joan Roig

UNA PASSAREL·LA DE MODA

Encara que les tècniques arquitectòniques i els materials cada cop són més avançats, l'única manera de superar una gran distància d'espai buit entre dos punts és el de pont penjant. Això sí, els materials han anat evolucionant: primer s'utilitzaven lianes, després cordes, cadenes i ara s'utilitzen cables. I encara que el pont lleuger per a vianants del Parc de Vallparadís segueix aquesta concepció clàssica del pont, és una passarel·la de moda (excuseu el nefast joc de paraules): ha merescut un premi FAD. La passarel·la té una amplada de 2,70 metres i salva una distància de 90 metres, amb tot just un cantell –el gruix de la plataforma l'exposició "On-Site" al Museu MoMa de Nova York– de només 28 cm. Això és un prodigi tècnic. Tot just al contrari dels ponts per a trànsit, els de vianants no necessiten cap element fora de la seva estructura per exercir de plataforma i resistència. Un pont penjat no necessita torres on suspendre els cables; la mateixa fletxa de la plataforma –el seu punt màxim de deformació– proporciona prou resistència per suportar les càrregues. El gran reconeixement del pont de Terrassa, a més d'omplir d'orgull els fundadors de RGA Arquitectes Pere Riera i Josep Maria Gutiérrez, és un resum de la seva concepció de l'arquitectura: "no ens interessen els objectes autònoms. Allò interessant entre dos extrems és el seu punt de trobada i intercanvi".

PASSAREL·LA PER A VIANANTS

Parc de Vallparadís, Terrassa.
RGA Arquitectes
i Enginyeria Reventós

LA INNOVACIÓ AL CEMENTIRI

Estem parlant d'un clàssic construït entre l'any 1986 i el 1991. Val la pena apropar-se a aquest indret premiat amb un FAD per admirar un dels treballs poètics més importants de l'arquitectura catalana. L'equip projecta un espai per passejar, ple d'elements carregats de significat i que pretén allunyar-se de la concepció de cementiri tradicional.

La solució adoptada fa un tall al terreny, a les parets dels quals aniran ubicats els nínxols. Gran part del cementiri està situat en una gran fossa que facilita la integració en el terreny i el paisatge. El recorregut està ple d'espais en llum i ombra carregats d'un gran simbolisme. La col·laboració entre els dos arquitectes va acabar l'any 1992.

Actualment, Carme Pinós ha realitzat el projecte de la Torre Cube a Puerta de Hierro (Guadalajara). El projecte neix de la necessitat de crear oficines ventilades i il·luminades de forma natural i reduir la utilització de l'aire condicionat, és a dir, que la concepció de l'edifici és sostenible. Per això, el projecte recorda un arbre: es generen tres grans pilars (nuclis de comunicació vertical) que sostenen els mòduls de les oficines. El tronc i les branques. El centre de l'edifici és un espai de obert que permet, alternativament, la il·luminació i la ventilació natural creuada.

PARC CEMENTIRI D'IGUALADA

C. dels Països Baixos, Polígon Industrial de les Comes. Igualada.
Enric Miralles i Carme Pinós

FAÇANA MOLDEJABLE

C. Joan Costa i Déu, Sabadell.
Equip.XCL: Xavier Claramunt,
Martín Ezquerro i Miquel de Mas

CARA DE VELOCITAT

Xavier Claramunt, cap visible d'Equip.XCL, està un mica tip de sentir parlar d'innovació o creativitat. Per ell, "ser innovador és pensar una cosa que t'interessa i fer-la, que entri en producció". És a dir que són gent d'acció. Acció i dinamisme és també allò que transmet la façana del concessionari de cotxes BMW a Sabadell. Es tractava de convertir una parcel·la mig construïda i parcialment ocupada per tres naus d'estructura metàl·lica en un edifici que fos "un anunci d'ell mateix". I ho van aconseguir mitjançant una façana construïda amb dues pells: una primera de fibrociment que segeïlla l'estructura, i la segona amb planxes mecanitzades d'acer inoxidable, col·locades paral·lelament a la carretera. L'estructura s'aixeca a mesura que s'acosta al carrer i remata la façana en una línia corba. L'efecte no té terme mitjà: o ets davant de l'aparador admirant els cotxes o ets lluny i veus una enorme barrera de seguretat de les tan odiades pels motoristes, paral·lela a les de veritat de la carretera. Com era la intenció, també veiem un fabulós cartell publicitari o un pneumàtic que gira. Aquesta cortina d'ones s'encongeix en alguns punts determinats per deixar a la vista les zones d'exhibició de cotxes. Per mirar-los amb cara de velocitat.

EDIFICI MEDIA-TIC

C. Sancho d'Àvila. Districte 22@, Barcelona.
Enric Ruiz-Geli-Cloud 9

LA PEDRERA DIGITAL

Fins al 2009 no podrem veure acabat un edifici, el creador del qual, Enric Ruiz Geli, ha denominat com *la Pedrera digital*. L'edifici Media-TIC, al cor del 22@, tindrà façanes inflables, es refredarà amb hidrogen i funcionarà amb un programa de *software*. L'edifici tindrà forma de cub translúcid i les formes orgàniques han causat l'analogia de Ruiz amb l'obra de Gaudí. Façanes inflables? L'Estudi Ruiz-Geli ha patentat un revestiment, barreja de polímer i cristall, que cobreix les façanes mitjançant uns coixins que s'inflen o es desinflen en sis minuts. L'objectiu d'aquest revestiment, que ens fa pensar en una pel·lícula de ciència-ficció retro, és deixar passar la llum o fer ombra dins l'edifici, aconseguint així un estalvi d'un 20 % d'energia. Una de les façanes tindrà una mena de paret, dins la qual es podrà controlar a voluntat un núvol de nitrogen líquid per regular la temperatura interior. Amb nou plantes, la de baix no tindrà columnes i es deixarà oberta al pas de vianants, com un carrer. Les tres últimes acolliran una mena de museu digital, la casa de les TIC (tecnologies de la informació i la comunicació), "un espai d'interrelació entre empreses i entre aquestes i el ciutadà" (algú deu saber què vol dir això). La resta estarà dedicat a empreses d'emprenedors d'alta tecnologia. De moment, sembla un projecte transparent només en la forma.

40 HABITATGES**DE LLOGUER A L'EIXAMPLE**

C. Pau Claris, núm. 99. Barcelona.
Equip Arquitectura Pich-Aguilera
Felipe Pich-Aguilera i Teresa Batlle

EDIFICI INTEL·LIGENT

Aquest projecte es basa en una tipologia d'habitatge entre mitgeres, és a dir, una forma 100 % urbana. En l'edifici es dona un clar protagonisme a l'espai central que concentra tota la superfície dedicada a patis. Aquest fet permet crear un microclima en un lloc comunitari i ple de llum que d'aquesta manera es converteix en el veritable cor verd de l'edifici: facilita el flux ascendent de l'aire, la ventilació i la il·luminació naturals. El sistema de ventilació natural es potencia amb la vegetació formada per plantes enfiladisses que ocupen l'atri, tot creant un confortable microclima.

Cal destacar la planta baixa, que afavoreix el flux peatonal edifici-entorn. El pati interior permet l'accés a la planta aparcament i, en una de les cantonades, recull un volum lleuger de vidre ocupat per oficines amb façana al c. Pau Claris.

En la zona comunitària de coberta s'hi ha instal·lat un gimnàs, una coberta enjardinada i una piscina que emmagatzema l'aigua de pluja i actua com a aïllant tèrmic. També hi estan ubicats els col·lectors solars tèrmics. L'aigua de la piscina es torna a reaprofitar per refrigerar el sistema de climatització els dies d'estiu.

Com a resultat final cal destacar que si es duu a terme una gestió adequada, l'edifici permet estalviar un 55 % d'energia i disminuir en un 48 % les emissions de CO₂ a l'atmosfera comparat amb qualsevol altre edifici.

MINICIUTAT

Aquesta proposta neix d'un concurs que divideix l'illa en habitatges de 40 m² per a gent jove en el xamfrà nord i equipaments en el c/ Londres. L'equip guanyador, segons les seves paraules, intenta experimentar amb el concepte de *bloc mediterrani* d'Antoni Bonet i potenciar les ordenances que es van anar diluint de "ciutat eixample".

MINICIUTAT

Aquesta proposta neix d'un concurs que divideix l'illa en habitatges de 40 m² per a gent jove en el xamfrà nord i equipaments en el c. Londres. L'equip guanyador, segons les seves paraules, intenta experimentar amb el concepte de *bloc mediterrani* d'Antoni Bonet i potenciar les ordenances que es van anar diluint de "ciutat eixample".

La solució adoptada consisteix en una illa permeable que es distribueix en franges imitant un codi de barres. Aquesta decisió permet crear buit-ple, llum-edificació..., una estratègia que permet una sèrie de connexions visuals que permeten a ambdós edificis gaudir de ventilació i il·luminació naturals.

Les edificacions, dos volums estrets de 28,5 metres orientats nord-sud, estan esgraonades per aconseguir llum i ventilació natural a habitatges i aules. Els dos edificis, escola i habitatge, estan separats per un passatge que permet l'espera dels estudiants abans d'accedir a classe i redueix l'ocupació de la via pública, alhora que facilita la convivència de dos programes funcionals diferents (habitatge-equipament). Així doncs, aquest projecte es converteix en una ciutat en miniatura en una illa de l'Eixample.

ILLA PERMEABLE**EDIFICI D'EQUIPAMENTS:****45 HABITATGES PER A JOVES, ESCOLA INFANTIL I PRIMÀRIA I GUARDERIA**

C. Londres amb c. Villarroel, Barcelona.

Jaime Coll i Judith Leclerc

UN EDIFICI ZEN

La biblioteca i llar per a la gent gran situada al carrer comte Borrell de Barcelona és una construcció de petit format, compacta, essencial i contundent. Si em permeteu, un edifici zen.

Aquest equip d'arquitectes format per Rafael Aranda, Carme Pigem i Ramon Vilalta instal·lats a Olot, destaquen per un clar punt de partida, el compromís amb el paisatge.

El treball d'estudi de la geologia, la geografia i la forma d'ocupació humana de la Garrotxa ha servit com a font d'inspiració per a colors, textures i formes. És difícil triar una única obra: el restaurant Les Cols (Olot), l'Albons Calm Hotel (Albons), la Facultat de Ciències Jurídiques de la Universitat de Girona, l'IES Vilartigues (Sant Feliu de Guixols), el Parc de la Pedra Tosca... Val la pena veure-les.

En l'obra seleccionada destaca la contundència i bona resolució en el plantejament de la façana. Una escletxa a la façana de la biblioteca permet l'accés a l'espai interior de l'illa. Des d'aquí, s'hi accedeix com també a la llar d'avis. La biblioteca creix en alçada i la llar d'avis se soterra, i permet la ventilació i la il·luminació naturals mitjançant patis. La natura entra a l'edifici. Els arquitectes destaquen l'ús de materials bàsics com el ferro i el vidre per crear atmosferes.

BIBLIOTECA, LLAR PER A GENT GRAN I ESPAI INTERIOR ILLA**MERCAT DE SANT ANTONI**

C. Comte Borrell, núm. 44-46, Barcelona.

RCR Arquitectes. Rafael Aranda, Carme Pigem i Ramon Vilalta

HORIZONTAL-VERTICAL

Volem destacar una de les obres seleccionades en l'exposició "On-Site" al Museu MoMa de Nova York (febrer-maig 2006): l'accés i la façana per a l'Ajuntament de Manresa duta a terme per Manuel Bailo i Rosa Rull.

Per entendre el projecte guanyador del primer premi del concurs convocat per l'Ajuntament de Manresa, és necessari fer una abstracció de la trama urbana del casc antic de la ciutat.

L'Ajuntament està situat a la plaça Major. La façana posterior està orientada al riu Cardener. Hi ha tensions en l'emplaçament: per una banda, la continuïtat del casc antic i, per l'altra, una precipitació de l'edifici cap al paisatge.

Amb aquest punt de partida s'intenta resoldre l'accés a l'edifici i l'acabat de la façana posterior, en estat ruïnós. L'escala es pot entendre com a traços dels diferents recorreguts que conflueixen en aquest punt i que es prolonguen en l'edifici com a voladissos cap a les vores del riu. Una escala-panorama / intervenció entre la ciutat i el territori.

L'obra, en construcció, finalitzarà l'any 2008.

ESCALA PANORAMA NOU ACCÉS I FAÇANA PER A L'AJUNTAMENT DE MANRESA

Plaça Major, núm.1, Manresa.

ADD+Arquitectura.

Manuel Bailo i Rosa Rull

Najat El Hachmi

“El català és la primera llengua escrita que conec.”

Per Valèria Gaillard
Fotografies Dani Codina

Com un punt i a part que s'estampa en un text, Najat El Hachmi, 27 anys, ha desembarcat en les Lletres Catalanes amb llibretes plenes de paraules noves, recursos literaris propis de la tradició oral i conflictes fins ara mai contats, com ara les peripècies d'una jove immigrant que sobreviu com pot al drama d'un pare maltractador, un argument que utilitza l'escriptora novella per reflexionar sobre com cadascú es fa el destí a mida. *L'últim patriarca*, guardonat amb el Premi Ramon Llull 2008 per unanimitat del jurat, s'engega amb la vida de Mimoun Driouch, un marroquí que emigra a Catalunya buscant una vida millor i es concentra, en una segona part, en les vivències de la filla, veritable narradora de la història. Per bé que l'obra traspua un to autobiogràfic evident, l'autora d'origen marroquí vol deslligar a tot preu la trama de la novel·la de la seva vida assumint, però, que tots els escriptors van a pouar en les experiències personals a l'hora de crear. El Hachmi, que fa un any i mig que té la nacionalitat espanyola, troba del tot normal escriure en català en tant que s'ha escolaritzat en aquesta llengua i els seus referents literaris no són altres que Mercè Rodoreda, Víctor Català i Pere Calders. Els que ho veuen amb sorpresa, diu, és perquè tenen un problema a l'hora de concebre la pròpia realitat cultural del país.

–Has intentat justificar la figura del pare autoritari explicant els seus orígens, la seva infància marcada per la violència, i sobretot, mostrant com les dones que l'envolten, les mares i les germanes, el van malcriar?

–No és tant un intent de justificar-lo com d'entendre'l. Volia explicar la seva vida per comprendre com esdevé la persona que acaba sent.

–Entendre vol dir perdonar?

–Sí, però no justificar. Volia presentar els fets per humanitzar-lo, per veure'n tots els vessants. El patriarcat és un ordre social i es crea a partir d'una sèrie d'individus que tenen un rol molt

determinat. No es pot dir que sigui una víctima, però és un dels components d'aquest ordre social. La frontera entre qui és víctima i qui és botxí no està clara. Tots som les dues coses un moment o altre. Els personatges van evolucionant obrint-se camí a la vida i adoptant rols diferents.

–Com s'explica que aquest pare tan masclista pugui desitjar tant tenir una filla?

–Perquè és un personatge que rep el seu poder de les dones que l'han legitimat. Veu la figura femenina com a portadora de la bondat absoluta, sobretot si és de la pròpia família. Ell considera que la resta de dones són putes, però les de la família gairebé les santifica. També té la necessitat de tenir una filla perquè la relació que mantenen les seves germanes amb els seus pares és molt diferent a la seva. La dona, per naturalesa, no es rebel·la contra els progenitors que l'han portada al món i els veneren sense posar en cap moment en dubte aquest ordre. Per això vol tenir una filla i no pas un fill, perquè potser aquest li qüestionaria el poder.

–En aquesta relació pare-filla, ella no té nom... Per què?

–Surten molt pocs noms de dona en la novel·la. El nom és el que t'identifica, el que et fa individu. Fins i tot al pare, quan emigra, li canvien el nom en el país d'acollida i és una manera de convertir-lo en una cosa diferent. Al Rif, en senyal de respecte i protecció de les mateixes dones, quan un parla de la pròpia família no diu mai el nom de la dona, sinó que s'hi refereix amb "la família". Això és un intent d'ocultar i protegir, així la naturalesa de l'esposa no transcendeix ni en el nom.

–La filla odia el pare perquè és un maltractador. D'altra banda, és un personatge fort i amb caràcter que és capaç de triar el seu destí i abandonar el Marroc per emigrar a Catalunya, una força que, d'alguna forma, ella hereta. Com definiries aquesta relació d'amor-odi?

–Són dos personatges que en aquest sentit són iguals. Tots dos intenten trobar el seu lloc en el

“La dona, per naturalesa, no es rebel·la contra els progenitors.”

“Anem per darrere de la realitat, no ens hi posem mai per davant.”

EL PERFIL

Najat El Hachmi és una catalana d'origen magribí. Va néixer a Nador el 1979 i amb 8 anys es va traslladar a Vic per reagrupament familiar. Fa un any i mig que té la nacionalitat espanyola i se'n diu satisfeta perquè ha pogut incorporar al seu el nom de família de la seva mare. Llicenciada en Filologia Àrab per la Universitat de Barcelona, ha fet tota mena de feines "alimentàries" (cuinera, monitora d'esports, netejadora...), la darrera com a tècnica de l'Ajuntament de Granollers –on viu actualment–, una feina que ha deixat per dedicar-se a escriure després de rebre els 90.000 euros del Premi Ramon

Lull. També col·labora com a tertuliana radiofònica al programa *L'Oracle* de Xavier Gaset a Catalunya Ràdio, publica regularment articles a la premsa comarcal (*El 9 Nou*) i ara està estudiant noves col·laboracions periodístiques. El gust per les lletres li ve de lluny i afirma que ja amb dotze anys va començar a escriure com un entreteniment. El 2004 va publicar el seu primer títol, *Jo també sóc catalana* (Columna), uns relats, aquests sí, clarament autobiogràfics. *L'últim patriarca* es traduirà al francès per Actes Sud, tal com estipulen les bases del premi.

“Com a individus ens pensem que hem superat moltes coses i resulta que només estem començant aquest camí.”

món, però la manera com ho fan és diferent. El pare lluita contra el determinisme que l'envolta, però ho fa d'una manera que potser a nosaltres no ens sembla tan evident. Ell es rebel·la contra l'ordre del seu entorn immediat, per exemple, la relació que manté amb el seu pare és conflictiva i aquest és un dels motius pels quals marxa del seu país. Tots els personatges adopten vies diferents i el lector ha d'interpretar si al final es produeix o no aquesta rebel·lió definitiva i l'alliberament de la filla que trenca un destí.

–Com veus el paper de la mare, tan passiu en contrast amb el del pare?

–En la novel·la queda palès com ell la va educant a la seva mida, la va domesticant fins a aconseguir el model de dona que vol. Ara bé, per a la filla té un pes, en alguns moments hi ha una complicitat entre les dues que va més enllà de la relació maternofilial a causa de l'anormalitat del context. En el moment

que emigren hi ha unes pèrdues familiars importants que

s'han de suplir i tots han de tenir rols que no són els propis. Quan veus el que ha viscut la mare, però, t'adones que només pot ser d'aquesta manera.

–La filla no només ha d'afrontar un pare maltractador, sinó que ha de tirar endavant altres lluites un cop ha superat aquest obstacle... Penses que és un problema concret de la dona musulmana?

–Aquest esforç l'hem de fer tots. Com a individus ens pensem que hem superat moltes coses i resulta que només estem començant aquest camí. Existeixen altres mecanismes més subtils, elaborats i recargolats que no et permeten assolir del tot aquest espai propi que et correspon en el món, i cal ser conscients que hi ha una manca de llibertat a uns nivells que sovint donem per resoltos. En aquesta societat se suposa que tothom ja ha assolit la seva quota de llibertat perquè podem triar, però resulta que hi ha tota una sèrie de condicionants que t'empresonen.

–Depèn de com cadascú es planteja la vida, no?

–Si no s'ho planteja tothom és perquè no en som conscients. No podem acceptar aquests condicionaments. Quanta gent hi ha que porta una vida que no vol i és infeliç? De vida només n'hi ha una! Et pot atropellar un cotxe demà i t'has passat la vida esperant que et passés alguna cosa, en lloc de fer-te càrrec del teu destí. Personalment decideixo què en faig, de la meua vida. Ningú diu que sigui fàcil, però només l'intent ja val la pena. Hi ha societats, com la marroquina, que t'ofereixen menys possibilitats. No per la cultura en si, sinó perquè hi ha un sistema administratiu i polític corrupte. Xoques contínuament amb l'administració, qualsevol tràmit ha de passar per un suborn, t'has d'humiliar. En una societat així et costa molt més, però aquí, que se suposa que tothom té llibertat, resulta que ens continuem conformant. Hi ha relacions de poder abusives i nosaltres les permetem. No hi ha prou esperit crític. Ens estant atontant amb una educació que cada vegada dedica menys espai a la literatura, perquè és sobretot la literatura que crea l'esperit crític.

–La literatura té un paper molt rellevant a la novel·la. Què representa per a la protagonista la lectura? L'empeny, com a Madame Bovary, a somniar altres realitats menys hostils?

–En el seu cas representa més aviat el refugi de la paraula, el seu poder curatiu, per això llegeix el diccionari. La paraula li permet reformular la realitat que l'envolta i que no té cap mena de lògica, i fins i tot fer-la més humana. El llenguatge és terapèutic.

–La literatura pot convertir, a més, aquest “Poltergeist” que viu a casa –com l'anomena la filla de Mimoun–, en una obra d'art?

–Qualsevol via d'expressió et permet convertir els propis fantasmes en una creació i és una experiència interessantíssima. Instaria tothom que intentés trobar el llenguatge que li fos més còmode per fer el mateix. La creativitat hauria d'estar

més present a les nostres vides, però els valors imperants no són aquests, sinó la producció, el consum, treballar per guanyar diners i, és clar, crear requereix un esforç.

–En la novel·la apareixen diversos referents procedents de la literatura catalana, com ara *Solitud* o *La plaça del diamant*, que denoten una lectura acurada dels clàssics i un domini del català. Et vas plantejar en algun moment, però, d'escriure en la teva llengua materna?

–La meua llengua materna és l'amazic i no s'escriu. Actualment s'està intentant normativitzar, però de moment no té alfabet. El català és la primera llengua escrita que conec i en la qual llegeixo normalment. Pel que fa a la Mila i la Colometa, hi ha personatges de la literatura catalana que són molt universals. Et comencen a parlar dels problemes de la immigració, però més desarrelament, més síndrome d'Ulisses (i no té res a veure amb la sèrie) que el que pateix la Mila no n'hi ha. Ara et parlen de literatures de la immigració quan *Solitud* és una història ben propera que té més a veure amb l'immigració que moltes d'aquestes, perquè la Mila en realitat emigra.

–La filla de Mimoun es debat entre dos mons: la cultura magribina i la catalana amb què s'ha trobat de petita. Sembla que viu una mena de contradicció; per exemple, d'aquí a aquí es posa el mocador al cap, d'aquí a aquí

uns pantalons ajustats, però alhora aquest contrast li fa plantejar-se moltes coses. És positiu?

–Té un ventall de possibilitats per triar més ampli que les persones que només tenen una cultura i això és un avantatge. Té l'herència dels pares i el que l'envolta en aquell moment, i va fent el seu camí entre tot això, però no suposa cap contradicció directa. Conec moltes adolescents que es mouen en aquest context i fan aquest camí en base al que han viscut, el que els han ensenyat els pares i l'entorn. Per una persona d'aquí aquesta experiència pot semblar més allunyada i fins i tot incomprensible. Ara bé, el pare sí que viu una contradicció i es pot afirmar que és un esquizofrènic perquè no ha acabat de situar-se mai entre aquestes dues realitats que ell s'ha buscat, mentre que la filla s'hi ha trobat. Ell té una doble moral i és un personatge molt complex.

–Com un teló de fons queden dibuixades en la novel·la les dues cultures que conviuen i es donen l'esquena. Per exemple, a Mimoun, un cop a Catalunya li canvien el nom per dir-li Manel, de la mateixa manera que ell tracta les dones de la ciutat on viu de "Pudentes i porques cristianes". Com veus aquest desencontre?

–D'ignorància, n'hi ha tot a arreu. No perquè algú sigui d'un origen determinat és menys immune al virus de la incomprensió i els prejudicis.

“La literatura crea l'esperit crític.”

Aquí, qui més qui menys té els seus. Les incomprendions i el no voler conèixer realment l'altre més enllà de la idea que ens hem fet d'ell estan molt esteses, però no m'agrada quan parlen de xoc de cultures, només poden xocar les incultures...

-Es nota que has fet un treball acurat per descriure els entorns, les olors i els sorolls amb una abundància d'onomatopeies i altres recursos literaris que recorden la tradició oral. Quin estil estaves buscant en aquesta primera novel·la?

-Ha sortit així, l'estil. No suporto la prosa carregada amb descripcions supèrflues i innecessàries. Amb aquest llibre estic començant, però el meu ideal és depurar la prosa tant com pugui perquè la descripció arribi a ser significativa, com fa per exemple Mercè Rodoreda, que m'agrada molt, que

no sigui dir "ompliré deu pàgines més perquè així el llibre serà més gruixut, valdrà més i per drets d'autor em correspondrà més". Penso que hi ha una plaga d'escriptors que fan això i és un insult per al lector.

-Quins altres referents literaris tens?

-Per exemple, el Nobel egipci Naguib Mahfouz, que és una descoberta tardana però molt interessant perquè fa referència a aquest altre univers que vaig deixar enrere de petita amb algunes diferències, per això, perquè ell parla del Caire.

-Tens la voluntat de descriure aquest món marroquí on la màgia i les supersticions estan tant a flor de pell?

-Sí, però el realisme màgic em ve més per Pere Calders... Quan escrius et surt una barreja del que

"No suporto la prosa carregada amb descripcions supèrflues i innecessàries."

vols dir i totes les influències literàries que has acumulat. Llavors surt una cosa màgica que no saps com, acaba donant un resultat que ni t'esperes.

–També reflexiones, en la novel·la, de com el sexe pot estar tan present en una societat, la marroquina, tan conservadora. Així es donen situacions com ara ocultar qualsevol referència al sexe, però al mateix temps demanar públicament veure la sang de l'acabada de casar com a garantia de la seva virginitat, o bé practicar la sodomia per no perdre la virginitat...

–[riu] Que a escala de valors morals hi hagi una concepció del sexe molt conservadora no vol dir que després el sexe no es practiqui, fins i tot quan es dona aquesta concepció tan tancada del que és la sexualitat en l'àmbit públic –perquè en l'íntim funciona com a tot arreu–, aquesta falta de normalitat de la sexualitat pot fer que s'accentuin algunes... perversitats.

–Perversitats?

–Potser és exagerat, però està molt present la divisió d'espais entre homes i dones i això provoca que les relacions siguin poc naturals.

“La classe política està ben lluny de la gent i, com que ells passen de mi, jo també passo d'ells.”

–D'altra banda, sembla que als països musulmans s'estableix molta complicitat entre les dones pel fet que es tanquen en un univers propi distanciat del masculí, un fet que aquí no existeix... no trobes?

–Això té més a veure amb l'oralitat, amb el tempo, amb el fet que et pots passar tota una tarda prenent un te i parlant del que sigui amb altres dones. Aquí això és impensable i és una qüestió de comunicació. No pots establir una relació de complicitat amb les dones del teu voltant perquè t'has de trobar com pots i sempre amb presses. He vist converses molt més profundes, en tema sexe, per exemple, allà que aquí.

–El fet de ser mare i d'haver d'educar un nen t'ha influenciat a l'hora d'escriure la novel·la?

–La maternitat m'ha canviat la vida i això influencia tota la resta d'aspectes de la meua vida, però no sobre la novel·la concretament, no m'ho he plantejat.

–Quan et van concedir el Premi Ramon Llull vas insistir que no volies que es veiés la novel·la com una història sobre la immigració i l'endemà alguns mitjans de comunicació ja et venien com a exemple d'integració reeixida. Què els diries?

–Que no té res a veure. L'únic que faig és fer el que m'agrada, que és escriure i punt. I si no veuen que algú que està escolaritzat completament en català escriu en català com el més normal del món és perquè tenen un problema greu amb la concepció que tenen de la seva realitat cultural.

DE PROP

“ESTIC FARTA DE CONTESTAR AQUESTA PREGUNTA...”

–Com recordes la teua arribada a Catalunya?

–Estic farta de contestar aquesta pregunta... No en tens una altra?

–Com és que vas estudiar Filologia Àrab?

–Perquè durant la meua escolarització quan es parlava de l'Al-Andalus, que són vuit segles d'història de la península, s'ho passaven en tres línies del llibre de text. Vaig trobar a faltar una formació en història, la política, la literatura de l'altra banda de la Mediterrània, des del naixement de l'Islam i de tota la influència que va tenir fins a la descolonització. Volia que m'expliquessin una mica més de mi però no es va produir perquè són uns estudis que ignoren completament la realitat amaziga, són d'un arabisme i en molts casos d'un espanyolisme increïble.

–Estableixes algun paral·lelisme entre els amazics i els catalans?

–És diferent perquè és una identitat molt disseminada per tot el nord d'Àfrica i ha quedat relegada a un àmbit familiar. De vegades diuen que els amazics volen la inde-

pendència, però això voldria dir la independència del Marroc perquè un 70% ho són, d'amazics, però hi ha una elit arabista i francòfona molt poderosa.

–De totes maneres, aquesta ignorància deu ser mútua, no?

–Al Marroc tampoc s'ensenya gaire història i cultura dels països àrabs. Hi ha un emmirallament amb Europa increïble i sobretot un fort complex d'inferioritat.

–Hi vas sovint, al Marroc?

–No gaire.

–Estàs preparant algun altre llibre?

–Sí, una novel·la que vaig començar fa temps, però no en puc explicar res.

–T'agradaria que la novel·la arribés al Marroc?

–Evidentment com a més llocs arribi millor, però allà en especial no, no m'ho he plantejat.

–Quina valoració fas de les recents eleccions generals i de l'èxit del PSC a Catalunya?

–Trobo que la classe política està ben lluny de la realitat i de la gent i, com que ells passen de mi, jo també passo d'ells. No sé en quin món viuen, però tenen uns interessos que no tenen res a veure amb els dels votants. La seva prioritat no és el votant sinó el seu poder.

–Però quan veus que la filla de l'exregidor socialista assassinat va demanar el vot per lluitar contra el terrorisme...

–Això és una putada. ETA no deu pensar gaire perquè aconseguen que deixem d'analitzar si els polítics estan fent el que han de fer o no perquè, és clar, ens hem de moure tots per la democràcia perquè els altres estan fent una cabronada com és matar, què hem de fer? No té res a veure una cosa amb l'altra. Això no vol dir que haguem de legitimar uns polítics que en alguns casos són tan o més cabrons que ETA. Aquesta utilització de l'atemptat la trobo aberrant. ◊

Talents exportats

Per **Cristina Masanés**

Fotografies **Gettyimages, Album, Ione Saizar, CNIO**

Alguns no han tornat, d'altres sí. Alguns, ja fa anys que van aixecar el vol; d'altres, acaben de fer-ho. Són, tots, talents de casa que han exportat intel·ligència i esforç, tenacitat i habilitat, i sobretot, una gran passió per allò que fan. Hereus d'una llarga tradició de científics, metges, esportistes, artistes i creadors que van néixer a Catalunya i van desenvolupar part de la seva vida professional fora del país, viuen avui en un temps global. Un temps sense distàncies físiques on les geografies s'han obert i la informació s'ha fet universal. Un temps on els desplaçaments sovint tenen a veure amb alguna cosa tan tangible com els pressupostos que es destinen a la recerca i a la creació en el sentit més ampli. Quins són, els nous talents exportats? Com són els qui han situat la nostra cultura en el món global? Joves i no tan joves, emergents o consolidats, aquests són els catalans al món o aquells qui fan de l'ultralocal, un universal... en el millor sentit.

ESPORT

GEMMA MENGUAL

La música de les sirenes

En la seva vida de trenta anys escassos, tot suma: europeus, mundials i copes del món. De l'últim mundial de Melbourne, va tornar-ne amb sis medalles, un rècord mai vist. La millor nedadora catalana de tots els temps. L'única nedadora del món amb quatre ors en uns mundials. A la Gemma Mengual se la coneix com la Sirena de Barcelona.

Quan de petita, havia d'explicar què hi feia tantes hores a la piscina, ni l'entien: natació sincronitzada? Coreografies aquàtiques? S'havia apassionat per un esport realment desconegut. Per a alguns, allò no era ni un esport. Avui, ningú ja no en dubta. La seva actitud apassionada i les incomptables hores de vida aquàtica (segueix entrenant set i vuit hores diàries al Centre d'Alt Rendiment de Sant Cugat, on viu) hi tenen alguna cosa a veure. De les sirenes, diu la llegenda que només brillaven dins l'aigua. La Gemma Mengual ho fa dins i fora. És ella qui dissenya els banyadors del seu equip, és ella qui exhibeix una imatge mediàtica que ha estat portada en revistes de gran tiratge, és ella qui ha compaginat la natació amb estudis de gemmologia... Una sirena dins i fora de l'aigua.

BOJAN KRKIC

Tocar el cel

Col·loca tants gols com vol. No és ni gaire alt ni gaire fort, però quan pren la pilota, asseguren que ningú no l'atura. Bojan Krkic Pérez és fill d'aquesta nova Catalunya del mestissatge. Linyola, a Lleida, és el seu poble, on el seu pare, que va venir de Sèrbia per incorporar-se a l'equip de futbol del Mollerussa, va conèixer la seva mare, una infermera. Tot i ser un adolescent, Bojan ja coneix els estadis del futbol internacional.

Amb vuit anys, la mare el portava en cotxe dos cops per setmana des de Linyola fins al Camp Nou. Duia una manta, un coixí i un entrepà, ja que queia rendit al seient de darrere. En un tancar i obrir d'ulls, va saltar de l'infantil al juvenil i d'aquest a Primera Divisió. El seu pas per les categories inferiors de can Barça i de la selecció espanyola ha deixat l'estela del cometa. "Em falta molt per aprendre", diu mentre la selecció sèrbia ja ha provat de fitxar-lo. D'aquest diamant per polir, el *Bojan petit*, com diu la seva mare, als seus companys els admira com treballa perquè les coses li vagin bé. Krkic (haurem d'anar aprenent a pronunciar aquest nom), que aquest any fa els divuit, ja juga amb el primer equip del Barça... que és com tocar el cel del futbol.

CIÈNCIA

JAUME BERTRANPETIT

Rere la pista de Darwin

No hi caben. Ocupen passadissos i despatxos. Són les mostres d'ADN congelades que contenen el registre del nostre passat com a espècie. D'aquí, d'aquestes neveres no tan diferents de les de casa, en sortiran respostes a preguntes tan delicades com quan va començar Europa o bé si jueus i palestins són genèticament tan diferents.

Director de la Unitat de Biologia Evolutiva de la facultat de Ciències de la Salut i de la Vida de la Universitat Pompeu Fabra, aquest genetista va néixer a Camprodon fa 56 anys. Aviat es va adonar que, en biologia, no tenia sentit compartimentar i que el futur es trobava en la cruïlla entre gens i cultura. Des de llavors, no ha parat en el seu intent d'utilitzar les dades genètiques per reconstruir el passat de les poblacions humanes del planeta. Quasi res! Avui, amb més de 200 treballs d'investigació, el reclamen perquè formi part de nombrosos organismes internacionals. Actual director del Centre Nacional del Genotipado, li agraden les preguntes grosses ("Una de les preguntes més interessants plantejades a la biologia actual és: què fa humà un humà?") i és clar, les respostes grosses ("Del vell dilema entre l'ou i la gallina, ja fa temps que sabem... que primer va ser l'ou"). Jaume Bertranpetit segueix parlant amb la mateixa passió del primer dia.

MANUEL ESTELLER

Intel·ligència aplicada

Ha tornat. Després de defensar una tesi doctoral sobre genètica molecular del càncer a l'Hospital de la Vall d'Hebron, va viatjar a Escòcia per estudiar el càncer de pit hereditari. D'allà, va saltar a l'Hospital Hopkins de Baltimore, als Estats Units. Avui, amb 39 anys, ha tornat per dirigir l'Àrea d'Epigenètica del Càncer del Centre Nacional d'Investigacions Oncològiques (CNIO). Premiat a Harvard l'estiu passat amb un prestigiós premi d'innovació, s'ha convertit en un nom de referència internacional en recerca oncològica.

Sabia de sempre que no volia ser metge d'hospital, a ell li interessava la recerca. També sabia, i ara més que mai, que a casa nostra, "els recursos econòmics destinats a investigació són clarament insuficients". La seva lluita és doble: "aconseguir recursos" i "trobar a curt termini la manera en què el càncer es converteixi en una malaltia crònica controlada però no mortal". Avui, tothom qui treballa en recerca oncològica, associa el nom de Manuel Esteller amb una nova via d'origen dels tumors que ell ha trobat, les histones, unes proteïnes "com perles d'un collaret que emboliquen l'ADN a través d'uns fils". Perles d'un collaret... una carrera amb auguris de futur.

MÚSICA

CARLES SANTOS

Anar per lliure

Fer allò que ningú no fa: capgirar un piano i deixar que n'emergeixi un món. El segell Carlos Santos és tan singular com conegut, tan original com universal. Es pot crear un cànon fora del cànon? Es pot inventar un gènere propi? Aquest músic fill de Vinarós, cercador incansable de nous registres del so, celebrat de fa dècades allà on va, segueix tan humil i incansable com fa quasi 40 anys, quan va decidir abandonar la música clàssica per inventar-ne una de nova. Donar-li la volta a la cosa i veure què passa. Des de llavors, no ha deixat de fer-ho.

Transita per la música, la dansa, el teatre, l'escriptura, el cinema i la imatge. Fill espiritual de Joan Brossa i col·laborador de fons del cineasta Pere Portabella, les seves transgressions han creat addictes a tot el planeta. Nen virtuós amb el piano clàssic (el de Chopin i Schumann), l'any 1968 va desembarcar a Nova York, d'on en va tornar amb una amistat amb John Cage i el gust pel so mínim. Amb els anys, s'ha aplicat a fer del piano un animal viu. Carles Santos no interpreta, deixa que el piano sigui. Un esperit lliure que segueix a l'avantguarda de l'avantguarda... tot i els anys.

ROGER MERCADER

Inventar la nit

Roger Mercader és Dj, això vol dir que crea sons que arriben a la gent. No queda clar si surten del seu cap, de les seves mans, de la seva habilitat manipulant registres musicals, de la seva capacitat per provocar sensacions, o de tot plegat alhora. El què és clar és que aquest deejai que va començar fent cuinetes a l'ordinador de casa i va créixer a l'*underground* de la Barcelona electrònica, la de les cabines i les nits eternes, ha passat ja per festivals de música electrònica com l'eLife Forum Barcelona o el Simo Madrid. Amb el seu col·lega de mescles, el Dj Nikto, van fundar el col·lectiu artístic Subversive Barcelona, tot desplegant el seu món electrònic a les Subversive Nights en sales com la KGB de Gràcia.

"Jo faig i punxo música electrònica de ball." Posats a qualificar, necessitaríem alguns adjectius: *tecno*, *electro*, *house*, *minimal* i *trance*. Roger Mercader, amb masclet i cabell molt curt, no entén la música sense el pensament. Els seus seguidors es baixen les seves creacions dels *netlabels*, aquests segells de música de descàrrega gratuïta. A Anglaterra, ha rebut molt bones crítiques. Ara, amb 29 anys, deixa Barcelona i se'n va cap a Berlín.

DANSA

RAFAEL BONACHELA

Sumar somnis

Fill de la Garriga, crítica i públic l'aclamen allà on desplega les coreografies. És desitjat per companyies de dansa contemporània com la Rambert, per mites de la música com Björk i per marques comercials com Siemens Mobile o Hugo Boss. L'història és impressionant, les creacions coreogràfiques impecables, els honoraris impossibles.

Quan va arribar a Londres, amb divuit anys, es va apuntar al London Studio Center. Dos anys més tard, formava part de la prestigiosa Rambert Dance Company, per a qui ben aviat va compondre coreografies. L'any 2002, la mítica Kylie Minogue, va encarregar-li la coreografia multimèdia de la seva gira mundial. Va ser un èxit. Des de llavors, ha seguit amb ella. Rafael Bonachela, que barreja els codis de la dansa amb els del pop comercial, només coneix l'èxit. Un rei Mides de 36 anys que fa brillar tot el que toca. Per al futur, té ganes de tornar cap aquí (la seva companyia de dansa és aquest any al Mercat de les Flors), sense renunciar als escenaris on professionalment ha crescut. Al braç esquerre, hi du tatuat: "A por más sueños". Un desig que segueix com una màxima.

NORA SITGES-SARDÀ

Amb bitllet d'anada i tornada

Última fornada de dansa. La Nora té vint anys. Ja en fa quatre que, junt amb Claudi Bombardó, té companyia pròpia: la Contrapunctus Danceport, amb quatre espectacles estrenats, aquí i a fora, i un premi per a creadors emergents que, aquesta primavera, els ha permès presentar el seu últim projecte al Mercat de les Flors. Després de passar per la Jove Companyia de Ballet Clàssic de Catalunya i del postgrau de l'Institut del Teatre, la Nora se'n va anar a Alemanya, on va ballar amb diferents companyies, i a Àustria, amb la AbcDanceCompany. Allà, tot interpretant peces de Godani, Forsythe, Galili, Duato o Vandekeybus, va amarar-se de les noves formes híbrides de la creació contemporània. Després, va decidir tornar a Barcelona, la seva ciutat... i començar de quasi zero.

Sense espai de treball (la Contrapunctus Danceport balla al Centre Parroquial de Sant Miquel del Clot, desplegant cada vegada una grossa tela al terra), ni condicions laborals estables com tindria en altres geografies, ha tornat disposada a fer créixer tot el que ha après. Ballarina i coreògrafa de nova generació, la seva és una aposta clara per al futur.

Catalunya davant la TDT

A l'hora d'analitzar què comporta el traspàs del sistema actual de televisió al de la TDT, convindria recordar que es tracta d'una imposició de la Unió Europea. Per tant, abans d'altres consideracions, no està de més assenyalar que la seva primera característica és que és *obligatori*. A partir d'aquí, les disquisicions sobre les bondats tècniques i de model prenen una importància relativa i convé més centrar-se en l'aplicació pràctica i concreta que comporta aquesta televisió digital terrestre en l'espai comunicatiu català.

Per **Àlex Gutiérrez**

Fotografies **Dani Codina**

Malgrat l'obligatorietat, sí que val la pena dedicar-hi un paràgraf –a mode de nota a peu de pàgina– abans d'entrar en el cas català, per tal de fixar una reflexió sobre l'encert de la UE a l'hora de triar aquesta tecnologia. La idea rere la TDT és que permet tres avantatges fonamentals: millora la qualitat d'imatge, incorpora la interactivitat i amplia el nombre de canals que es poden rebre (cosa fonamental, ja que el dial està saturat). I encara una característica de propina derivada de l'anterior: permet l'alta definició mercès a una codificació dels canals molt comprimida, de manera que ocupen una franja estreta del disputat espai radioelèctric. Tot plegat havia de garantir un servei potent de televisió gratuïta per als europeus. Però aquest disseny no sembla haver tingut massa en compte el contraatac de les plataformes de pagament. Ni tampoc l'impacte que implica Internet en el camp de televisió, amb la possibilitat immediata de dissenyar programacions a la carta sense passar per la tradicional linealitat del mitjà –a tal hora, tal programa– que l'ha condicionat els darrers cinquanta anys.

Catalunya entra en el joc

El govern de Catalunya ha apostat fort per la TDT, no tant per una fe cega en el sistema, sinó partint de la premissa de treure el màxim profit d'un model que, al

capdavall, s'ha triat en despatxos llunyans. Dos són els objectius que es perseguien. Primer, intentar garantir que, amb el nou panorama, el català no perdi quota de pantalla. Segon, aprofitar la moguda per reordenar el panorama local, instal·lat en una al·legalitat secular que no satisfia ningú.

Altre cop, les bones intencions no es corresponen necessàriament amb la bondat dels resultats, tot i que cal recordar que el model, a ple dret, no entrarà en funcionament fins al 2010 (i, fins i tot, hi ha qui posa en dubte aquesta data, recolzada d'altra banda per un mandat legal). Un dels indicadors d'èxit seria el percentatge d'oferta en català respecte del total, però caldrà encara esperar uns mesos (a què sigui efectiva l'encesa digital) abans de saber si les televisions compleixen efectivament els compromisos adquirits. Però no es tracta tant de saber quines emeten en català sobre el total, sinó quanta audiència són capaces de sumar conjuntament. I això és un meló que encara ningú pot dir si serà dolç o –toquem fusta– sortirà “acogombrat”. Justament per millorar les possibilitats d'un meló “pura mel” –que diuen a la Boqueria–, a Catalunya es pretén avançar l'apagada analògica uns mesos, per tal que els operadors del país tinguin, en teoria, un temps de coll que els suposi un avantatge competitiu.

El model de la TDT comporta que un espectador català rebi, gratuïtament, un paquet superior als 40 canals de

televisió. D'aquests, fins a un màxim de vuit seran de la Corporació, quatre més correspondran a Emissions Digitals de Catalunya (la televisió privada nacional que explota el Grup Godó) i quatre més (o vuit, en algunes demarcacions) de locals, tant públics com privats. La resta són els canals que oferiran les cadenes espanyoles: TVE, Antena 3, Tele 5, Cuatro, La Sexta, Intereconomía TV i Veo TV. Aproximadament, doncs, un terç de l'oferta tindrà –en teoria– la llengua catalana com a vehicular. Però, allò important no és tant el còmput en brut de canals per llengües, sinó el pes específic que tindran cadascun a l'hora d'assegurar-se un tall del pastís de l'audiència.

La televisió nacional privada, a l'espera

Una carta que ha de jugar el català seria, per exemple, que les televisions espanyoles acceptessin passar les seves pel·lícules també en català, aprofitant que la TDT permet més d'un canal d'àudio (i que TV3 facilita gratuïtament els seus doblatges a les distribuïdores). Però les televisions espanyoles no són, precisament, un tou de sensibilitat plurilingüística i, d'altra banda, caldria estar segurs abans que no s'està fent un flac favor a TV3 lliurant de franc el seu element diferencial a la competència.

Perquè TV3 segueix sent la gran esperança blanca, o quatribarrada. No sembla, en canvi, que el Grup Godó estigui apostant fort per la TDT i això que van ser l'aposta del govern convergent per

esdevenir la televisió privada del país. Tenen quatre canals concedits i, en teoria, havien d'estar tots en funcionament des de fa mesos, però el cert és que només TD8 (antiga City TV) emet a ple rendiment i, des de principis de 2008, s'hi ha afegit un canal musical que encara ha de desenvolupar veritablement la seva programació. Amb tot, la posada en marxa d'aquest canal frustra la pretensió inicial que fos Flaix TV la que explotés la televisió musical del múltiplex (agrupació de quatre canals) privat de Catalunya. Tres anys enrere, el grup Flaix va vendre la seva llicència de televisió a Vocento, amb la qual va impulsar Urbe TV en un moviment pensat per legitimar la seva opció local davant del concurs que havia d'atorgar les concessions d'aquest tipus de freqüències.

La decepció amb TD8 no només ve per la seva desídia a l'hora d'impulsar la potencialitat de la TDT (cosa que li ha valgut amonestacions verbals del Consell Audiovisual de Catalunya). També la migrada presència del català a la graella ha motivat queixes, tenint en compte que té el monopoli de les freqüències privades d'àmbit nacional. Un cas flagrant és el del programa Arucitys –que el canal repeteix tothora per acabar de farcir la graella– i que tot just recentment ha passat a emetre's en català (o en una llengua que se li assembla prou, atenent la gran profusió de barbarismes de què fan gala els seus presentadors i col·laboradors).

Falta per resoldre, encara, el destí dels altres dos canals concedits a Godó, però les informacions que circulen indiquen que la filosofia *low cost* serà la que presideixi les decisions sobre quines temàtiques abordar, amb l'ull posat a la màxima promoció del buc insígnia del grup, el diari *La Vanguardia*.

Així les coses, tota la carn està a una sola graella: la de TV3. La televisió pública catalana ha estat una gran impulsora de la TDT i cal reconèixer la tasca realitzada per Joan Majó en l'etapa que ha liderat l'ens: l'exdirector general de l'aleshores CCRTV no era precisament un fan confès d'aquesta tecnologia, que considerava obsoleta, però va saber entomar l'encàrrec del Govern d'utilitzar la força de la Corporació per contribuir al trànsit digital. Dels 8 programes o canals disponibles per a la CCMA, se'n destinarà un a permetre que es vegi Canal 9 al Principat, com a part d'un acord recíproc que hauria d'aconseguir la regularització de les emissions de TV3 al País Valencià. O almenys en teoria, ja que l'executiu Camps no s'ha distingit precisament per

la solidesa dels seus compromisos i l'hostilitat recent contra Acció Cultural per haver aconseguit *infiltrar* la programació de TV3 a València dona compte de la visió segregacionista de què ha fet gala tradicionalment el PP.

La resta de programes previstos en els canals de la Corporació són el 3/24, el K3 i el Canal 33 (que es desdoblben: ara comparteixen freqüència, l'un al matí-tarda i l'altre al vespre-nit), un canal d'esports i el Canal 300, dedicat a les sèries i les reposicions. Queda per fixar si la resta de l'espectre es dedica finalment a l'alta definició (amb la qual ja s'està experimentant) o a un canal interactiu de serveis d'interacció amb l'Administració.

Un cop d'ull al panorama, doncs, mostra que en realitat d'ofertes en català potents n'hi haurà dues: TV3 i, en molta

“La decepció amb TD8 ve per la seva desídia a l'hora d'impulsar la potencialitat de la TDT i per la migrada presència del català.”

menor mesura, TD8, que hauran de fer front als operadors espanyols. D'acord que, en el fons, segueixen el mateix esquema de tenir un sol canal potent i la resta, pur farciment i faramalla (reposicions, reciclatges, materials de baix cost...). Però mentre que la quota catalana només guanya la conversió de l'antiga City TV en televisió nacional, les cadenes espanyoles afegixen Intereconomía i Veo TV a les encara recents La Sexta i Cuatro.

La conclusió és que es farà difícil igualar aquells 20 % d'audiència de què havia gaudit, en el seu màxim apogeu, TV3. I és cert que cap operador els tindrà, perquè són més comuns a repartir, però el problema fonamental passa perquè les opcions en català han quedat encara més en minoria, i poden perdre quota de *share* en molt poc de temps.

L'àmbit local, incert

Les televisions locals catalanes funcionaven en un règim d'al·legalitat, tot i la veterania d'algun dels operadors. Sí que hi havia un decret que les reconeixia, però la situació jurídica com a col·lectiu estava mancada de adjudicació d'unes llicències planificades convenientment. El govern de Catalunya va considerar que el procés d'adopció de la tecnologia TDT era el moment idoni per aconseguir dissenyar un mapa per al sector televisiu local del país. Amb aquest propòsit, es va convocar un concurs que havia d'atorgar 96 llicències a Catalunya –entre públiques i privades–, a partir d'un informe preceptiu i vinculant del CAC. El Govern va elaborar les bases d'aquest concurs (amb el vistiplau del Consell) i va introduir-hi algun factor que perseguia, indirectament, primar les ofertes ja existents i arrelades al terreny: hi havia la sospita que alguns operadors d'àmbit espanyol volien copar les llicències locals per tal d'obtenir, per la porta de servei, una televisió de cobertura àmplia, connectant en xarxa les emissores guanyades, al més pur estil *mecano*.

En aquest context, la concessió de llicències efectuada *de facto* pel CAC no va estar exempta de polèmica. El concurs es va resoldre poc després que Esquerra hagués abandonat el Govern arran de la crisi per

Parlant, de vegades la gent s'entén

La llengua catalana té moltes variants dialectals, especialment geogràfiques. La llengua és una, però els parlars, diversos. I això, inevitablement, ens porta a tots els parlants del català a patir, una vegada o altra, més d'un malentès lingüístic.

Per **Enric Gomà**

Il·lustracions **Miriam Bauer**

No existeix cap acudit d'un català, un mallorquí i un valencià que van en avió, els motors s'avarïen, l'avió cau en picat i només hi ha un paracaigudes. En aquest acudit inexistent, també els acompanyarien un rossellonès, seguidor de la Usap, i un de la Franja. El pilot seria de l'Alguer. L'acudit es basaria en algun equívoc lingüístic entre els dialectes diversos del català. L'humorista Eugenio deia que els acudits s'inventaven a les presons. Aquest hauria de sortir de Lleida-2.

Ara com ara, aquest acudit és impensable, perquè els catalans ignorem força com enraonen els altres parlants. Encasellats en la nostra autonomia o departament, els parlars ens resulten atractius d'entrada, com els plats xinesos d'un número de circ. Però tot seguit susciten una certa incomoditat i rebuig, que desemboca en desinterès i badall. A tot estirar, les particularitats dialectals es veuen com una curiositat digna del Museu Darder de Banyoles, mai com un tret viu, indispensable i d'ús corrent per a molts ciutadans d'altres punts geogràfics. Sovint tinc la sensació que, pel que fa a la llengua, hi ha un sector de gent que s'entreté reunint coneixements diversos –un cas de polimatia molt nostre–, però que després ningú no en fa un ús real, seriós o lúdic, tant és. A saber-se la diferència entre guardar i desar però no escriure o dir desar mai de la vida, ni sota amenaces de la Gestapo, no li acabo de veure el sentit. O de trobar-hi el trelat.

La unitat de la llengua

Després de fer una defensa a ultrança dels dialectes, gairebé ningú no es pren la molèstia de conèixer una mica els dialectes que no són el seu. Proclamar a tort i a dret la unitat de la llengua, en manifestos, conferències o dins d'un funicular, si es dona el cas, és una pràctica molt estesa. Però de vegades aquest anhel d'unitat encobreix un desig d'uniformitat. El resultat és que es cobreix l'expedient, sense un desig de saber autèntic.

Una manera molt curiosa d'entendre els dialectes és atribuir-los un valor de passat. Podem gaudir del valencià d'un saineit d'Escalante, però l'ús habitual, corrent, de la llengua dels valencians ja no ens atrau de la mateixa manera. En el cas dels dialectes de les Balears –quatre

illes habitades, l'argot dels soldats de Cabrera no el compto, encara que calimotxo es mereixeria entrar als nostres diccionaris amb tots els honors–, acostumen a provocar embadaliments i baticors, perquè “el català de les Illes és tan bonic”. Un tòpic com un altre, que es desmunta en un tres i no res si l'illenc en qüestió t'estafa i et ven una parcel·la en una urbanització il·lusòria.

A taula

No sóc dialectòleg i, per tant, demano excuses d'avançada si caic en alguna inexactitud. Gairebé tots els casos que esmentaré són fruit de la meua experiència. Per començar, no intenteu citar-vos amb un valencià o un balear mitjançant la manera catalana de comptar les hores. Si quedeu a dos quarts de tres per dinar, és molt probable que dineu sols. Al País Valencià i a les Illes, diuen les dues i mitja i, pel que he constatat, no tenen la més mínima intenció d'acollir-se a la manera catalana. Sobre aquest punt, els catalans potser hauríem de transigir. Leslogan del president del Barça, “Que n'aprenuin!”, no em sembla l'actitud més idònia per part nostra.

“Si durant el dinar sorgeixen dissensions i els catalans pronuncien paraules contra el Partit Popular, el dinar pot acabar com el ball de Torrent.”

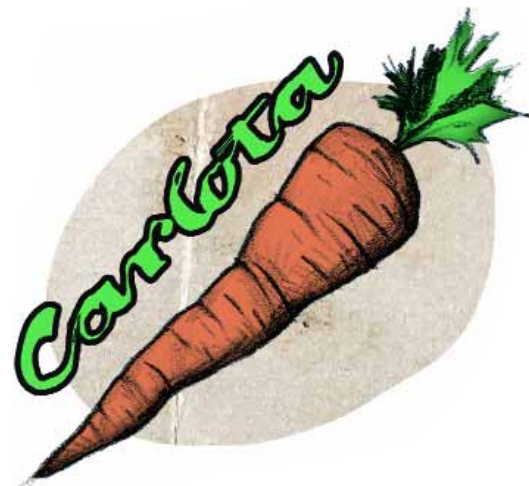
Si durant el dinar sorgeixen dissensions i els catalans pronuncien paraules dures contra el Partit Popular –Déu no ho volgués–, el dinar pot acabar com el ball de Torrent. Que entre els catalans és acabar com el rosari de l'aurora. Sembla que prové d'una pantomima que es representa a Torrent, on s'hi narra una disputa entre païos i gitanos. A Barcelona, durant molts anys, es va dir “acabar com els esguerrats de Sants” quan un assumpte acabava en un caos i un desastre estrepitos. L'expressió va sorgir arran d'una guarició miraculosa que va pretendre fer el pare Quer, exorcista i miracler, a l'esplanada de la Creu Coberta, amb tot d'esguerrats, coixos i impeditos. Quan els

va comminar a aixecar-se, tots van intentar-ho i van caure els uns sobre els altres, amb un gran entrenou. Aquesta expressió s'ha perdut. Tot va avall, com els esguerrats de Sants.

Si el dinar és en una casa particular i s'ha de parar taula, els convidats de Mallorca demanaran tassons mentre que els del Principat, gots o, si la paraula no els evoca un cadàver podrit dins d'una sepultura, vasos. Havent dinat, s'haurà de baixar la bossa d'escombraries. Per a la gent de Mallorca i del País Valencià, és el fem, mentre que per a alguns catalans són les escombraries i per a d'altres, la brossa. Una vegada em van aclarir que a Terrassa diuen brossa i a Sabadell, escombraries. És clar que a Sabadell també diuen la xena –amb e oberta– per a la porqueriada, els excrements i la brutícia de les clavegueres i els pous morts. Això hauria de demostrar alguna cosa, però n'ignoro quina. Perquè tots ens entenguéssim, de les escombraries, potser n'hauríem de dir la bassura. És broma, eh? Encara que, si pares l'orella, no ho és del tot.

Fer-se el monyo

Si algun dels convidats ha dit “Portaré un parell de botelles de vi”, estareu de sort si és de Mallorca. Perquè en aquesta illa un parell és uns quants i no el nostre parell, que són exactament dues ampolles. Fins a sis o set ampolles, podrien arribar, en el millor dels casos. Si un convidat de Mallorca duu una ensaimada llisa, és que no és farcida. Si un convidat valencià surt un moment per fer-se el monyo, no tornarà disfressat de fallera. Senzillament és que s'ha pentinat. Al País Valencià, el monyo són els cabells, tant per als homes com per a les dones. Pentinar-se és fer-se el monyo i la pinta és el batidor.

En arribar l'hora de rentar els plats, si els renteu amb un valencià tindreu més d'una sorpresa. Quan ell escura, els barcelonins rentem –és el mateix. Quan ell renta, nosaltres esbandim –també és el mateix.

Després de dinar, ell es llava les dents, mentre que nosaltres ens les rentem. Per sort, aquesta és una activitat intransferible, que no ens conduirà a malentesos greus. Tot i així, amb els valencians, s'hi ha d'anar amb molt de compte. Una vegada estava contemplant la processó de Corpus de la ciutat de València –tot un espectacle– i enraonava amb uns amics. Tot d'un plegat, una senyora que s'estava a prop meu em va mirar i va dir amb despit: “Estos catalans, encara mos furtaran el Corpus”. Els valencians tenen el mateix sentiment amb la llengua.

Gairebé segur que la senyora tan zelosa del seu Corpus no es deia Carlota, perquè entre els valencians, sobretot de la capital i de les terres de l'Horta, carlota és pastanaga. Sembla que prové del *carrot* francès. Per tant, s'ha de tenir una certa mala idea, en aquells paratges, per batejar una nena amb el nom de Carlota. M'imagino els acudits de “El Mole” sobre la infanta Carlota.

“En arribar l'hora de rentar els plats, si els renteu amb un valencià tindreu més d'una sorpresa.”

Amb peus de plom

També a les illes s'ha d'anar amb peus de plom. Que no us passés com a un predicador català, franciscà o caputxí, no ho sé del cert, que va anar una Setmana Santa a fer un sermó a la seu de Palma i parlava de “els pardalets de Sant Francesc”. A Mallorca, el pardal és l'organ viril per excel·lència –encara que, arribat un moment, aquest paper l'assumeix la pròstata. Pel que m'han dit, els fidels no podien contenir les rialles i el predicador no entenia res. No sabia per què Sant Francesc despertava tanta hilaritat. També entre els valencians pardal designa aquest membre, encara que alguns, més vanitosos, en diuen el pardalot. S'hauria de corroborar, però.

Els mallorquins, gent afortunada, es poden deixar créixer les polseres, mentre que els catalans, no. Seria inútil esperar que la polsera de brillants de

l'avia ens creixés dins de l'estoig, encara que ens resoluria uns quants maldecaps. A Mallorca, la polsera és la patilla, perquè creix –aquesta, sí– als polsos. Si, després d'anar a cal barber, ens claven un clatellot mentre ens criden “Estrena, morena!”, a Catalunya ens el clavaran al clatell. A les Illes, al clotell, i al País Valencià, al bescoll. Per això els valencians en diuen bescollada, del clatellot. Amb tantes paraules a l'abast, no entenc com és que alguns encara van repetint *colleja* a tort i a dret. Si rebem una puntada de peu al cul, sabem que som a les Illes Balears o bé a la Catalunya espanyola –ai. A la Catalunya francesa –doble ai– en diuen cop de peu. A Vinaròs, punta-peu, i a Alacant, puntelló. Sobre aquesta part del cos on ens han clavat la guitzza, el nom més corrent és cul, encara que, sempre en guàrdia davant dels mots malsonants i militants acèrrims de la Lliga del Bon Mot, en català disposem d'un gran ventall d'eufemismes: trasero, anques, paner, pompis, pandero, flori, florinell, darreres i una manera molt curiosa que diuen a Ontinyent i que descobreixo a *l'Atlas Lingüístic del Domini Català* de l'IEC, dirigit pels doctors Joan Veny i Lúcia Pons: el destino. A Ontinyent, saben el pa que s'hi dona.

Catalans, tècnics i polítics

A les Illes, una pepa és una nina mentre que, encara ara, per a alguns catalans del Principat és una prostituta. Però si algú és inhàbil i dolent amb ganes, els catalans també diem que “És una pepa!”, sempre que haguem eradicat aquell “És un maleta!” dels anys escolars, on s'entrecruaven el malo castellà i el paquet català. Al Principat, una bleada és una dona sense empena, i encara ho és més si és assolellada (una autèntica bleada-rave), mentre que a Mallorca, en el mateix sentit, diuen “És una poma”. Però una poma, a Mallorca,

també és l'organ femení. Totes aquestes paraules tendeixen a desaparèixer perquè els nens, gràcies a l'escola, diuen penis i vulva, com si fossin andròlegs i ginecòlegs de cinc anys. Ja gairebé ningú no diu l'entranyable titola o tita, que

“Arribat a aquest punt, em pertocaria proclamar la unitat de la llengua. Però m'estimo més plegar i anar-me'n al cinema.”

havia donat titar en el sentit de cardar o, si us ho estimeu més i teniu un dia tonto, fer l'amor. Els catalans ens hem tornat tècnics i polítics. Cada dia se sent menys aquell comodí excepcional que disposem en català, fotre, perquè el considerem groller i malsonant. Curiosament, gairebé ningú no en sap el perquè. Feu-ne la prova. De vegades, m'entretinc a preguntar-ho i són ben pocs els que ho encerten. D'entre aquests pocs, s'hi compta una gitana vella d'Hostafrancs que, una vegada, a l'autobús 56, quan una altra gitana li va dir divertida “Que et fotin!”, ella va respondre “Ja m'agradaria, ja”. Van riure una bona estona. Els gitanos són, en ells mateixos, un altre dialecte.

Arribat a aquest punt, em pertocaria proclamar, una vegada més, la unitat de la llengua. Però m'estimo més plegar i anar-me'n al cinema. Una pel·lícula en català en un cinema qualsevol de Barcelona, València, Perpinyà, Tamarit de Llitera o Manacor, és més eficaç que totes les proclames juntes. Sobretot si es tracta de *Terminator IV*. ◊

>>> Enric Gomà és guionista.

Aprovació dels nous Estatuts d'Òmnium pàg. 34 Jordi Porta a la revista del FCB pàg. 35 La Federació Lull pàg. 37 Coneguem Òmnium Baix Camp pàg. 38 Quedem? pàg. 40 Les activitats d'Òmnium al territori pàg. 42 Agenda abril-juny 2008 pàg. 44 La pàgina dels socis. Fem pinya amb l'Òmnium pàg. 45

ÒC Notícies

128

El president del Parlament, Ernest Benach, votant.

Prop de 1.200 socis dels 15.000 que té l'entitat van anar a votar.

Els socis renoven la Junta Directiva d'Òmnium Cultural

La base social d'Òmnium Cultural va fer efectiva el dissabte 29 de març l'elecció de càrrecs per a la renovació de la meitat de la Junta Directiva de l'entitat. Amb més de 1.000 vots emesos, es van escollir els 14 càrrecs en disputa: vicepresidència primera, secretaria i 12 vocalies. El mandat serà, com marquen els estatuts de l'entitat, de 4 anys per als dos primers càrrecs i 10 vocalies, i de 2 anys per a les 2 vocalies restants.

Guanya la candidatura unitària

De la candidatura unitària que tenia el suport del president Jordi Porta i encapçalada pel president del consell editorial del diari *AVUI* i director de Continguts del Grup Cultura 03, Vicent Sanchis, van ser elegits 13 dels 14 càrrecs que es renovaven. D'aquesta manera es van renovar 8 vocalies respecte de la Junta anterior i Oleguer Serra va renovar el seu càrrec com a secretari de l'entitat. La candidatura del fins aleshores vocal de l'entitat Jordi Foz a la vocalia número 19 va ser l'única que no van referendar els associats. Joan Camps, que es presentava a títol individual, va assolir-la per 5 vots de marge. Les altres cares noves de la Junta Directiva són el vocal del Consell General del Poder Judicial i president del Cercle d'Estudis Sobiranistes Alfons López Tena; el periodista Carles Cuní; l'economista Muriel Casals, i el president d'Òmnium Tarragonès Joan Andreu Torres. A més, Joaquim

Colominas, Jordi Bosch, Roger Buch, Yvonne Griley, Ivan Capdevila, Lluís Casadellà i Marta Rovira van renovar el seu lloc a la Junta.

Al llarg de la tarda, l'Assemblea General Ordinària de l'entitat va aprovar la memòria anual d'activitats i la liquidació del pressupost del 2007, com també el pla de treball i el pressupost per a aquest 2008.

Segons els membres de la candidatura unitària, per convertir Òmnium Cultural en l'entitat de referència del catalanisme civil, es presentava una candidatura independent, que integra diferents sensibilitats, diferents trajectòries personals i associatives i una àmplia representació tant territorial com intergeneracional. Tots aportaran el seu bagatge associatiu i professional per tal d'aconseguir que la gestió d'Òmnium Cultural es caracteritzi per la seva eficàcia i encari els reptes de la Catalunya del segle XXI.

Alguns dels objectius de la nova Junta Directiva d'Òmnium són els següents: incrementar el nombre de socis de forma equilibrada al territori; fer créixer l'autofinançament; incrementar la capacitat de comunicació de l'entitat; estendre el programa *Quedem?* a tot Catalunya, i enfortir la col·laboració amb Acció Cultural del País Valencià i Obra Cultural Balear dins la Federació Lull i convertir la commemoració dels 300 anys de la Guerra de Successió en una campanya de mobilització i activisme en defensa de les llibertats nacionals a tots els territoris dels Països Catalans.

L'assemblea de socis aprova els nous Estatuts

L'assemblea extraordinària de socis i sòcies d'Òmnium Cultural va aprovar la reforma d'Estatuts presentada per la junta directiva. La trobada va tenir lloc a Barcelona el 26 de gener passat. El nou text es va aprovar per 72 vots favorables, 12 en contra i 6 vots en blanc. El text el va presentar, durant l'assemblea, la mesa, composta per Amaia Beltran, en representació del gabinet jurídic; Jordi Foz, com a vocal de la junta i corector del text, i Oleguer Serra, com a secretari de l'entitat. Un centenar d'associats van participar en el debat sobre

el text i van assistir-hi representants de diverses delegacions del territori. Després de l'assemblea, el nou redactat dels Estatuts d'Òmnium Cultural queda aprovat en haver acomplert tots els tràmits i haver rebut el vistiplau del Consell de Fundadors i Antics Directius. El nou text pretén ser una adaptació dels Estatuts a la realitat actual, una manera de facilitar, entre d'altres, els processos electorals o el nomenament de consells consultius més especialitzats per tal d'aprofundir en la relació amb la societat civil catalana.

La Junta Directiva es reuneix a Sant Celoni

La Junta Directiva d'Òmnium Cultural va celebrar el 12 de gener una reunió a la vila de Sant Celoni. La trobada, que es va celebrar a la sala de plens de l'Ajuntament, va servir per planificar el Pla estratègic de l'entitat al llarg de l'any 2008.

Jordi Porta, president d'Òmnium, va signar el Llibre d'Honor de la Vila i va agrair l'acollida rebuda per part de l'alcalde, Francesc Deulofeu, i el regidor de Cultura, Jordi Cuminal. Tots dos van expressar la

voluntat del consistori santceloní d'establir vincles més estrets amb l'entitat i es van emplaçar a realitzar una futura trobada per tractar temes culturals i d'intercanvi al municipi. A la tarda, membres de la junta directiva es van reunir amb associats i simpatitzants de l'entitat a la comarca. La trobada va servir per debatre les línies de treball d'Òmnium i el funcionament de l'entitat al Baix Montseny.

“Des de l'Ajuntament de Sant Celoni es va expressar la voluntat de reforçar vincles amb Òmnium.”

Dol per la mort de Josep Palau i Fabre i Josep Benet i Morell

Aquests últims mesos, les lletres catalanes han perdut dos dels seus noms més rellevants.

L'historiador, polític i editor Josep Benet, que va rebre el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes l'any 1996, va ser un referent en el catalanisme polític i cultural. I el també guardonat amb aquest premi, l'any 1999, el poeta, dramaturg i assagista Josep Palau i Fabre, que va tenir un paper rellevant en el desenvolupament de la literatura catalana de postguerra.

A més, Benet va treballar per a la Fundació d'Òmnium Cultural i anys després va formar part de la Junta Consultiva, òrgan que permet recollir les opinions dels sectors culturals significatius dels Països Catalans. Promotor de la revista Serra d'Or, va dirigir el Centre d'Història Contemporània de Catalunya entre el 1984 i el 2000. L'any 2000 va rebre la Medalla d'Or de la Generalitat. El president d'Òmnium Cultural, Jordi Porta, va afirmar respecte a ell: “estic segur que aquest país perd una de les persones que ha sabut entendre el poble, que ha sabut fer realitat la unitat per relançar el país. Segurament avui cal, tant des de la societat civil com des de la classe política, treballar com ho va fer Josep Benet”.

A dalt, sala de plens de l'Ajuntament de Sant Celoni, on va tenir lloc la trobada. A l'esquerra, el president d'Òmnium, Jordi Porta, amb l'alcalde de Sant Celoni, Francesc Deulofeu, durant la roda de premsa.

Òmnium Cultural es dona a conèixer a la revista del Barça amb 100.000 butlletes i una entrevista a Jordi Porta

L'última acció que han dut a terme conjuntament Òmnium Cultural i el Futbol Club Barcelona ha estat l'encartament de 100.000 butlletes a la revista *Barça* de febrer que proposa als seus lectors fer-se socis de l'entitat cultural. Acompanyades d'una entrevista al president d'Òmnium Jordi Porta, que també es va emetre pel programa de BarçaTV *El Quadrat Verd*, les butlletes insten els socis del Club a associar-se a Òmnium sota el lema "Perquè Catalunya sigui un clam, fes sentir la teva veu!".

L'entrevista reflecteix la voluntat de les juntes directives d'ambdues entitats d'avançar en els projectes de compromís actuals amb la llengua i la cultura catalanes i col·laborar en futures accions per tal de donar projecció a la cultura catalana a través de l'esport.

A més, l'entitat cultural i el club esportiu segueixen treballant en la primera edició del Premi Esport i Ciutadania, que s'entregarà durant la Nit de Santa Llúcia

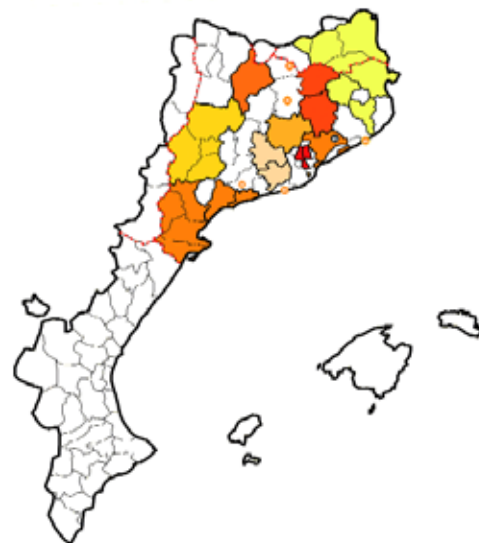
organitzada per Òmnium, enguany a Barcelona. L'objectiu del Premi és estimular la producció i la difusió d'obres de narració d'autors novells en llengua catalana i, alhora, fomentar la lectura de joves d'arreu del territori català.

"Si el Barça és 'Més que un club', Òmnium és més que una entitat."

A finals de l'any passat, el Futbol Club Barcelona va signar també un acord amb la Federació Llull –formada per Òmnium Cultural, Acció Cultural del País Valencià i Obra Cultural Balear– per promocionar la llengua i la cultura catalanes arreu dels Països Catalans. L'acord consistia a cedir una part de la recaptació del partit Barça-Madrid a la Federació Llull.

Primera trobada territorial de l'any

A mitjan del mes de febrer es va celebrar a Barcelona la primera trobada territorial del 2008. Va servir per presentar la implantació territorial del programa *Quedem?* (actualment funciona a Barcelona, Manresa, Girona i Vic) com també per explicar els projectes del programa *Escoles en Xarxa*, mirant d'ajudar en la millor implantació territorial. *Escoles en Xarxa* és un sistema de blocs a Internet per a l'intercanvi i la pràctica del periodisme entre joves de secundària i primària d'arreu dels Països Catalans. La trobada territorial va servir per establir models de treball per tal d'aconseguir que més centres educatius del territori se sumin a la iniciativa d'Òmnium i Vilaweb. Finalment, es van establir noves bases de l'estructuració territorial de l'entitat, a partir de 10 demarcacions, i es va posar com a objectiu el funcionament d'un tècnic alliberat encarregat de la coordinació, que contribueixi a reforçar el pes territorial i social de l'entitat.

Mapa dels Països Catalans on es recull la implantació territorial d'Òmnium Cultural.

El 26 d'abril, tots a Alacant amb el tren Jaume I

Un any més, el País Valencià celebra la seva diada amb una manifestació i un concert que, enguany, tindran lloc a Alacant. Per a l'ocasió, la Federació Llull posa en marxa el Tren Jaume I, un tren que portarà a tothom que s'hi apunti de Barcelona fins a Alacant, fent parades a Tarragona, Castelló de la Plana i València, per poder assistir a la celebració.

Un cop a Alacant, tindrà lloc la manifestació sota el lema "ALACANT SÍ" i, a continuació, les actuacions de Betagarri, Antònia Font, La Gossa Sorda i Mugroman amenitzaran la festa de la diada.

Més informació: www.omnium.cat i 933 198 050

Els Dimecres presentem..., una cita consolidada

Amb la presentació de la revista *Time Out Barcelona*, el 16 de gener s'encetava un nou trimestre de presentacions a la seu nacional d'Òmnium Cultural. Un trimestre que ha servit per consolidar *Els Dimecres* com a un punt de trobada i presentació de noves publicacions del món cultural català. Un espai que es contraposa a *Els dijous*, reservats a la reflexió i el debat social, cultural i polític. En aquest primer trimestre s'han

“El cicle d'Els Dimecres de l'Òmnium s'ha consolidat com un punt de trobada del món de la cultura.”

presentat a la seu nacional d'Òmnium Cultural cinc llibres, una revista, un diccionari, un disc i un llibre disc. Una important varietat de productes culturals que han pogut utilitzar els

espais del dimecres per donar-ne a conèixer la publicació. En aquest sentit destaquen la presentació del primer diccionari català-romanès, realitzat per Florin I. Bojor,

El llibre “Innovació” es va presentar a Òmnium.

Òmnium va obrir el cicle amb la presentació de la revista *Time Out*, del Grup Cultura 03.

una sorprenentment primera aproximació entre aquestes dues llengües d'origen romànic i amb múltiples similituds. També la participació musical i didàctica de Cesc Freixas i Carles Rebassa, presentant *El camí cap a nosaltres*, o Núria Feliu amb *Les sardanes més populars*, sense oblidar el gran èxit d'assistència que va tenir la presentació d'*El Berguedà, ressons d'Europa* de Jaume Farguell.

Alta participació en el segon grup de conversa

El segon grup de conversa del Voluntariat per la Llengua coordinat per Òmnium Cultural es va tancar el mes de febrer amb un notable èxit de participació. Després de quatre sessions, que se sumen a les tres dutes a terme el novembre passat, s'ha constatat una millora en la participació activa i espontània dels integrants i en el funcionament de les trobades. La moda, els mitjans de comunicació, el teatre vist des dels espectadors o les pel·lícules que han marcat la nostra vida van ser els temes tractats per grups de conversa

amb una desena de participants de mitjana. Prop del 70 % dels participants van ser nous catalanoparlants. Un percentatge que es preveu que augmenti les properes edicions per tal d'incentivar l'objectiu de l'aprenentatge i la participació dels aprenents de llengua catalana. Tots els participants són membres del programa Voluntariat per la Llengua. El mes d'abril s'obrirà un nou cicle de trobades del grup, amb nous temes proposats pels participants d'aquest programa d'intercanvi lingüístic i cultural a través de la llengua catalana.

Actualitat i debats

El cicle setmanal *Els dijous* de l'Òmnium continua en plena activitat. 9 sessions, entre el 10 de gener i el 6 de març, confirmen la solidesa de la cita periòdica a la seu nacional d'Òmnium. Tots els dijous, a les set de la tarda, s'estableix un punt de trobada on parlar d'actualitat, d'educació, de tendències, de literatura, de cinema i d'art.

Aquest darrer trimestre l'Agenda es va encetar amb la presència dels protagonistes del programa televisiu *Caçadors de paraules*, que van desgranar les curiositats de la llengua catalana. Posteriorment, es van fer debats sobre infraestructures, sobre la idoneïtat de la monarquia, l'activisme independentista a la xarxa o la literatura femenina. Els dijous també van tenir temps per presentar i debatre els resultats del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura, la situació dels Papers de Salamanca o homenatjar Rodoreda. En el centenari del seu naixement, Els dijous van programar la pel·lícula de Francesc Betriu sobre *La plaça del Diamant*. Aquesta intensa activitat i la bona resposta del públic assistent confirmen un nou trimestre d'èxit d'Els dijous de l'Òmnium. Un èxit que confirma Els dijous com un punt de trobada on compartir experiències i punts de vista, on formar, opinar i debatre temes d'actualitat.

Isabel Clara-Simó va protagonitzar una tarda de conversa a la seu d'Òmnium.

Part de la recaptació del Barça-Madrid, per a la Federació Llull

El FC Barcelona i la Federació Llull van signar el 18 de desembre passat un conveni de col·laboració segons el qual part de la recaptació de taquilla del Barça-Madrid serviria per al finançament de l'entitat cultural. L'objectiu de l'acord era el de contribuir a la promoció de la cultura catalana arreu del territori lingüístic català. El conveni el van signar els presidents de les tres entitats que conformen la Federació Llull (Obra Cultural Balear, Acció Cultural del País Valencià i Òmnium Cultural) i el del FC Barcelona, Joan Laporta. Els presents van valorar positivament la importància de l'acord i van traçar ponts d'enllaç per a possibles futures col·laboracions.

Jordi Porta amb la Junta Directiva del FCB durant la signatura del conveni.

El Fòrum de l'Obra Cultural Balear amb Jordi Porta

L'Obra Cultural Balear va organitzar enguany una nova edició del Fòrum OCB, en aquesta ocasió amb el president d'Òmnium Cultural, Jordi Porta com a convidat principal. D'aquesta manera, el 9 d'abril la sala d'actes de l'IES Ramon Llull (Palma) va acollir la conferència "Òmnium Cultural en la societat catalana d'avui. Reptes de futur". Porta va explicar els projectes de l'entitat per als propers anys, basats en els eixos estratègics de l'entitat i el lema llengua, cultura, país.

Altres activitats que l'OCB ha dut a terme aquests últims mesos han estat una actuació del poeta Enric Casasses sota el títol *A la panxa del poema en prosa*; una taula rodona sobre la situació actual de la producció ecològica a l'illa de Mallorca, un conjunt d'activitats dins el programa de la Diada Universitària o la presentació del llibre *Bèsties de festa!* i del conte *La història del Drac Xiulet*, editats a iniciativa de l'Agrupació del Bestiari Popular i Festiu de Catalunya.

A+A+

PER CONÈIXER ELS AVANTATGES DE L'A+A+ QUE PODEU OBTENIR AMB EL CARNET DE SOCI, CONSULTEU EL FULLETÓ ADJUNT.

SUBSCRIU-TE A L'AVENÇ

LA REVISTA QUE CAL LLEGIR

Fes ara la teva comanda per:

Telèfon
902 302 312

Fax
93 265 44 16

Internet @
www.lavenc.cat

Òmnium Baix Camp ha renovat la seva Junta amb l'objectiu de dinamitzar i fer créixer l'entitat.

Coneguem Òmnium Baix Camp

Òmnium Baix Camp es troba en un període de canvi i de nous projectes que comencen a desenvolupar-se. A l'Assemblea General Ordinària de la seu territorial, celebrada a Reus, es va renovar la Junta i Irene da Rocha va ser escollida nova presidenta. Ella mateixa i un dels vocals, Anton Bages, comenten la importància de l'entitat a la ciutat de Reus i alguns dels projectes que estan impulsant.

Com i quan va néixer Òmnium Baix Camp?

La delegació d'Òmnium al Baix Camp es va constituir formalment el 1971, al Centre de Lectura, de Reus, tot i que la tasca docent d'ensenyament de llengua catalana provenia d'uns anys abans, molt especialment els cursos per correspondència, en què participava tota una xarxa de professors escampats per tots els pobles de la comarca i fins més enllà. També es van organitzar festivals de teatre i música catalans, alhora que es van iniciar els premis literaris Baix Camp per a Joves, amb la col·laboració entusiasta de totes les escoles de la comarca. Tota aquesta activitat es va fer amb la complicitat de molta gent malgrat les enormes dificultats polítiques del moment.

Quants socis teniu actualment a la vostra delegació?

Actualment, més de 300 socis i durant els últims mesos, el nombre d'associats va en augment.

“Cal que Òmnium Baix Camp sigui una entitat activa i dinàmica perquè la gent s’hi vulgui associar.”

Quina creieu que és la millor manera per aconseguir que la gent de la comarca conegui la delegació i se'n vulgui fer soci?

Creiem que hem d'oferir un ventall d'activitats prou ampli perquè la gent conegui qui és Òmnium Cultural i què representem. Per tal de dur-ho a terme, preveiem l'ús de les noves tecnologies com un espai virtual de contacte amb els socis i amb els que no ho són, per tal d'afavorir la circulació d'informació i aconseguir mobilitzar quan faci falta el major nombre de gent. Una entitat activa és el que fa falta perquè la gent es vulgui fer sòcia.

Al gener, Òmnium Baix Camp va convocar una Assemblea General Extraordinària per fer canvis interns a la vostra Junta. En què van consistir aquests canvis?

Es va dur a terme una renovació de càrrecs per tal de dinamitzar i ajudar a fer créixer l'entitat. En aquesta última assemblea es va presentar una candidatura forta, impulsada per Irene da Rocha com a presidenta i que aglutinava membres de diferents àmbits de Reus i Baix Camp. Esperem que aquest canvi serveixi per poder continuar la gran tasca que feien fins ara els nostres predecessors i a la vegada intentar llançar nous vincles amb la vida cultural i social de la nostra comarca.

Podeu destacar algunes activitats que hagueu dut a terme els últims mesos?

Des de l'entrada de la nova Junta s'ha organitzat el IV Premi Joan Puig i Ferrater de redacció en català per a estudiants, també s'ha donat suport a la campanya “Decideixo decidir” amb l'emplaçament d'una mesa el dia 9 de març per tal de poder recollir signatures de suport. Així mateix, es va organitzar la lectura pública de *La plaça del Diamant*, el Dia internacional de la Dona Treballadora i com a col·laboració amb

L'entitat ha posat en marxa el butlletí electrònic "+ Òmnium BC".

la Setmana del Llibre en Català. S'ha de destacar el suport que ens han donat diverses entitats de Reus per tal de poder fer que aquests actes fossin un èxit.

Amb vista als propers mesos, teniu ja previst desenvolupar projectes i activitats concrets?

Òmnium Baix Camp cerca l'enfortiment dels tres pilars bàsics de l'entitat: llengua, cultura i país. Des d'activitats que afavoreixen la cohesió social a través del català, com podria ser la participació al projecte *Quedem?* o el foment d'una cultura diversa i rica, que aposta per ajudar a créixer el planter de joves escriptors que tenim i incentivar que Catalunya esdevingui un país capdavanter i ferm.

Reus té una vida cultural i associativa molt rica. Des d'Òmnium Baix Camp, aprofiteu aquesta situació per col·laborar amb altres entitats o institucions? Podríeu citar-ne un exemple concret?

Formem part de la Comissió 11 de Setembre, composta per les entitats reusenques més compromeses amb el país; col·laborem amb l'organització del Correllengua; programem conferències, exposicions de temàtica

nacional, jornades, etc. en espais compartits amb altres entitats reusenques. La setmana de la Nit de Santa Llúcia d'aquest darrer any ens ha permès aprofundir al màxim aquesta implicació d'Òmnium amb el ric i divers teixit associatiu reusenc. Actualment, estem desenvolupant aquesta línia de treball.

“Òmnium Baix Camp va ser pioner en l'ús del correu electrònic per comunicar-se amb els socis i mantenir-los al dia.”

Recentment, heu enviat als socis i sòcies d'Òmnium Baix Camp el primer número d'un butlletí electrònic informatiu. En què consisteix i quines altres formes de comunicació amb el soci feu servir?

Òmnium Baix Camp va ser pioner en l'ús del correu electrònic per comunicar-se amb els socis i mantenir-los al dia de les diferents activitats i propostes. Aquest esperit de voler informar és el que es recull amb el butlletí + Òmnium BC, que preveu esdevenir un

mirall de l'entitat per als socis, que comprèn des d'articles escrits per persones vinculades amb l'entitat, inclosos en la secció + *que paraules*, un *Tastet literari* de la cantera d'escriptors dels premis Baix Camp, l'opinió i el debat a l'apartat de *Parlem-ne*, o els actes i recomanacions que fem als nostres socis a través de l'A+ A+.

El lloc web és l'altre mitjà digital que serveix per posar cara a l'espai virtual d'Òmnium Baix Camp, per això l'actualització constant és primordial. No obstant això, hi ha força socis que no disposen d'accés a Internet i per això no volem perdre el costum d'informar-los mitjançant correspondència personalitzada o a través de comunicats de premsa.

APUNTS

- Socis: 317
- Membres a la Junta: 11
- Presidenta: Irene da Rocha
- Vicepresident: Ignasi Basora

>>> Roser Sebastià. Departament de Comunicació i Premsa d'Òmnium Cultural.

DE GENER A MARÇ DEL 2008, HEM FET... 43 ACTIVITATS / 70 SESSIONS / 1.839 PARTICIPACIONS A ACTIVITATS

Quedem?

El programa *Quedem?* és una oportunitat perquè totes les persones de la societat catalana sense que n'importi la procedència es coneguin i es relacionin. Les persones que participen en les activitats del *Quedem?* tenen en comú la curiositat per conèixer la seva ciutat i l'interès per relacionar-se amb les persones que en formen part. El *Quedem?* és un programa innovador que fa gairebé tres anys que s'està duent a terme a Barcelona però el seu abast és nacional i per això, aquest any 2008 s'ha iniciat també a Sant Cugat del Vallès, Girona, i des de fa poc a Osona i el Bages.

- El *Quedem?* Barcelona ja té inscrites més de 3.000 persones i s'ha adherit al programa d'activitats Barcelona Diàleg Intercultural.
- Òmnium Gironès ha signat un conveni amb l'Escola de Turisme de la UdG per tal que alumnes seus facin les pràctiques com a monitors i guies *Quedem?*
- Òmnium Osona va presentar el programa *Quedem?* el passat mes de març al Mercat del Ram.
- Òmnium Sant Cugat col·labora amb l'Ajuntament en la posada en marxa del programa especialment pel que fa a la difusió.
- Òmnium Bages reprèn la implantació del *Quedem?* que ja havia iniciat l'any 2007.

Les veus del *Quedem?*

Mònica Barnola

Tècnica del *Quedem?*
a Girona

Mònica coordina el programa *Quedem?* a Girona a través del contacte i l'establiment de col·laboracions amb els diferents agents socials: l'administració pública, les entitats, les associacions, etc. Actualment, a Girona, el programa es troba en la primera etapa. La Mònica té previst treballar juntament amb el Pla d'educació i convivència dels barris de Sant Narcís i Santa Eugènia i amb altres entitats.

"El *Quedem?* s'està implantant amb molt bé gràcies a la bona acollida que ha tingut.

El programa és molt potent perquè proporciona elements de suport i consideracions noves per a la gestió local de la cohesió social i perquè contribueix a articular noves relacions entre la ciutadania. El fet que vagi dirigit a tota la ciutadania propicia la interacció entre diferents col·lectius que, a través de les activitats, poden opinar i sentir-se més implicats en el seu entorn més immediat: les comarques gironines i la seva gent."

Margarida Dunyó

Tècnica del *Quedem?*
a Sant Cugat

La Margarida coordina el programa *Quedem?* a Sant Cugat del Vallès.

"L'adquisició de coneixements, a través de les activitats, suposa un enriquiment personal, i la descoberta del lloc on vius i de la seva gent promou el sentiment de pertinença a una comunitat." A Sant Cugat l'activitat que interessa molt és la visita al Monestir: "és la nostra joia, sempre hi ha gent disposada a fer-hi una visita. Una altra activitat que ha donat molt de joc pel que fa a la interactivitat entre els assistents va ser el taller de cuina a L'Ateneu. Són activitats que seran recurrents en el nostre programa".

La Margarida també destaca la importància del català al programa. El *Quedem?* pot ser un complement per als estudiants de català, un espai distès on poder practicar-lo i, a més, on poder sentir-lo parlar en diferents registres, ja que el contingut de les activitats és sempre molt variat i hi ha un guia diferent per a cada visita."

Quedem? Activitats de lleure per veure Catalunya amb uns altres ulls

Marcel Pallejà
Monitor del *Quedem?*
a Barcelona

En Marcel (Barcelona, Catalunya) és psicòleg de formació i la seva dèria és la llengua. Actualment, segueix sent un dels dos socis d'una petita empresa de gestió cultural, que bàsicament fa exposicions de divulgació cultural. Ara mateix n'estan preparant una sobre la situació econòmica a Catalunya. També treballa al Consorci per a la Normalització Lingüística i des del principi col·labora com a monitor al *Quedem?* Quan li preguntem quant temps fa que col·labora amb el *Quedem?* ens diu "francament, no recordo quant temps fa que hi col·laboro! Des del principi, diria".

Troba que el *Quedem?* és un projecte molt ambiciós en el qual creu amb tot convenciment "gaudir tots plegats del patrimoni cultural, històric, artístic, mediambiental, fins i tot, amb el català com a punt de partida és una molt bona manera de crear xarxa social, d'una nova manera de fer les coses". En aquest sentit "Catalunya podria ser un país modèlic".

En una entrevista ara fa un any ens deia que "tot és possible i tot està per fer", a dia d'avui ens comenta que "és evident que ja hi ha hagut resultats, ja hem sentit l'èxit. Des del moment en què t'adones que persones catalanoparlants no canvien de llengua pel simple fet de tenir un interlocutor d'un altre país o color de pell, ja veus que s'ha establert un canvi d'hàbits. Que difícil és canviar els hàbits! i el *Quedem?* ho està fent".

Jannet Mojica
Participant del *Quedem?*
a Barcelona

La Jannet Mojica (La Paz, Bolívia) és auditora de finances i viu a Barcelona des de fa aproximadament un any i mig. Treballa amb infants, com a mainadera en llengua anglesa, castellana i alemanya i a vegades també en català, una llengua que ja domina i que ha anat perfeccionant amb la participació activa en programes com el Voluntariat per la Llengua i el *Quedem?*

Quan li preguntem què l'ha motivat a participar en el programa ens comenta que el motiu principal ha estat el de conèixer la cultura catalana, "això em realitza com a persona". Després de 10 mesos gaudint de les activitats del *Quedem?* ens fa saber que "aquestes noves experiències em motiven molt i aprofito el meu temps lliure al màxim amb vosaltres".

Des del seu punt de vista el programa suposa una motivació, sobretot per a la gent estrangera "a conèixer més aquest gran país i donar-li la importància que es mereix".

S'ho ha de pensar dues vegades quan li fem destacar una activitat per sobre les altres, "és una mica difícil, perquè cadascuna va tenir el seu encant!, són moltes activitats i totes bones". La Jannet ha participat en moltes ocasions sola a les activitats i ens comenta que això no ha estat mai un fre, ja que arran de les activitats i les tertúlies ha fet molts amics, molts participants però també monitors i guies.

A ella, que durant el darrer any ha estat aprenent el català, compartir experiències i xerrades amb els companys i monitors del *Quedem?* l'ha ajudat a ampliar vocabulari i a practicar la fonètica, "i a mi això m'ha ajudat molt".

Activitats

Algunes de les activitats que s'han dut a terme els últims mesos:

DESTAQUEM

→ **Girona, 15 de març. Visita a la Catedral de Girona**

Es tracta d'una visita que engloba elements patrimonials molt importants per a la cultura catalana: allò més representatiu del romànic barrejat amb el gòtic i fins i tot amb el barroc. A més del tresor de la catedral que protegeix el tapís romànic més vell del món, i molts cops poc valorat i poc conegut, el Tapís de la Creació. Així doncs, quedar per xerrar amb amics o en família es pot fer a qualsevol lloc, però poder-ho fer en un entorn i amb un fons del patrimoni català, no té preu... així doncs... *Quedem?*

→ **Barcelona, 10 de març. Contes per a adults - Celebració del Dia Internacional de la Dona**

El Dia Internacional de la Dona diverses entitats, associacions i institucions de Barcelona van promoure activitats per tota la ciutat fent sentir les reivindicacions de les dones arreu del món. El *Quedem?* va participar en una d'aquestes al centre cívic Cotxeres Borrell. Una lectura musicada de contes amb el títol "Heroïnes quotidianes" va despertar l'interès de tots els assistents. Tal com es va comentar més tard a la tertúlia, l'experiència es va fer curta. Les veus i un saxo parlaven alhora, interpretaven i matisaven plegats històries plenes de ritme, d'intriga i humor sobre heroïnes quotidianes.

Joan Garrabou guanya el 8è Premi Joaquim Amat-Piniella

L'obra *Confessió general*, de Joan Garrabou, mort el 2002, va ser la guanyadora de la vuitena convocatòria del Premi Joaquim Amat-Piniella, que per segon any consecutiu es concedia a una obra publicada. El Premi, organitzat per Òmnium Cultural del Bages i l'Ajuntament de Manresa, amb la col·laboració de la Biblioteca del Casino i el Gremi de Llibreters, es va lliurar el dia 19 de febrer, a l'Auditori Caixa Manresa, en el marc d'un acte obert a tothom en què van ser presents diverses autoritats i un nombrós públic. El conegut actor Pep Munné, acompanyat de la música de Silvia Comes, va recitar alguns poemes de Joaquim Amat-Piniella escrits entre 1940 i 1946, és a dir, durant l'exili francès i andorrà i el pas per diferents camps de concentra-

ció nazis. Va recollir el guardó Alexandre Garrabou, fill de l'autor, que va protagonitzar un emotiu moment en recitar *Cloenda o endreça final*, un poema escrit pel seu pare, que parla de la mort i de l'amor a Catalunya.

L'obra de Garrabou és la crònica de la saga familiar dels germans Radell, que recorre tres moments històrics: la darrena carlinada, la colònia espanyola de les

“L'obra premiada és la crònica de la saga Radell i recorre tres moments històrics.”

Filipines i el moviment anarquista de començament del segle xx. El jurat del Premi –Imma Monsó, Antoni Pladevall, Llorenç Capdevila, Montserrat Caus i Jordi Estrada– va destacar que *Confessió general* parla dels carlistes catalans que van anar a Filipines, un tema pràcticament inèdit a la literatura catalana.

Acte de lliurament del 8è Premi Joaquim Amat-Piniella.

La història com a motor

Òmnium Sant Cugat va tornar a fer de la història un dels motors de les activitats de l'entitat el darrer trimestre. Amb el títol genèric de “La història de Catalunya, la història d'un espoli” es van dur a terme a la vila vallesana tres xerrades sobre la tergiversació o l'ocultació de fets històrics importants. Carles Camp i Armand Sanmamed, president i secretari, respectivament de la Fundació d'Estudis Històrics de Catalunya, van conduir el cicle. Al llarg de les sessions es va analitzar com al segle xvi, a partir de la unió de diferents regnes peninsulars, va sorgir una nova entitat política anomenada *Espanya*, i com es va anar imposant, al mateix temps, la creació d'un imaginari comú en benefici de la que acabaria sent la potència hegemònica peninsular: Castella.

El cicle va analitzar com al segle xiv es creava a les Canàries un protectorat

català un segle abans de la conquesta castellana. Mapes i portolans van il·lustrar ben clarament la presència catalana a tot el continent americà a l'època dels grans descobriments i per finalitzar van parlar de la figura de Ferran Cortès, príncep de Catalunya.

L'entitat va organitzar, paral·lelament, una presentació a càrrec de Jordi Pujol i Soley del seu llibre de memòries. A l'acte, que va tenir lloc el 27 de febrer, van assistir-hi més de quatre-centes persones al Teatre La Unió.

El regidor de Cultura a la seu d'Òmnium Sant Cugat.

Fotografia: Lluís Liebot

Un recorregut per l'art de Mataró

Òmnium de Mataró va organitzar, en col·laboració amb el Grup d'Història del Casal, un curs d'art amb el títol “Un recorregut per l'art de Mataró”. El curs va constar de quatre conferències, impartides per diversos historiadors especialistes, que tenien per objecte aprofundir en el coneixement del patrimoni artístic de la ciutat des de l'època romana fins a l'art contemporani. Aquest patrimoni, excepte en algunes ocasions comptades, sol ser molt poc conegut pels mataronins i els maresmencs en general, malgrat l'interès notable que presenta i que s'ha pogut constatar en aquestes sessions, en què han participat una cinquantena de persones. El curs teòric es va cloure el dia 10 de març, i el dissabte 5 d'abril ho va fer des del vessant pràctic, amb una passejada pels monuments i elements més destacats del patrimoni artístic mataroní, acompanyats i dirigits pels conferenciants del curs.

Conferència sobre l'escriptor Paco Candel

El divendres 22 de febrer Òmnium de l'Alt Penedès va organitzar una conferència a l'auditori Vinseum de Vilafranca sobre la figura del desaparegut Paco Candel. Romà Macario i Abellà va impartir la sessió sota el títol “Ha mort un home, s'ha trencat un paisatge” que correspon a un text del mateix Candel. Romà Macario, resident des de fa anys a la població penedesenca de Vilobí, és tècnic especialista en l'organització de congressos i simposis, temàtica sobre la qual ha impartit cursos i conferències. En l'anterior legislatura va ser el regidor responsable de l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Vilobí. Aquests darrers anys s'ha especialitzat en temes de catalanisme i ha estudiat la persona i l'obra de Francesc Candel, l'autor d'*Els altres catalans*.

Romà Macario durant la conferència.

El cas de Kosovo, a debat

El passat dijous 13 de març, la delegació d'Òmnium Cultural al Gironès va organitzar la conferència "Processos d'independència a l'Europa contemporània: el cas de Kosovo", amb la presència de Jordi Eduard Perales, polític i assessor del grup de l'Aliança Lliure Europea (ALE) al Parlament Europeu. Davant d'un nombre públic que omplia la sala d'actes d'Òmnium, Perales va posar sobre la taula els aspectes històrics, polítics i jurídics clau per entendre el procés que ha acabat amb la declaració d'independència de Kosovo, darrera etapa d'un conflicte, el dels Balcans, que fa segles que està en marxa. Parlant

dels possibles paral·lelismes amb Catalunya, Jordi Perales va exposar que si bé Kosovo no pot ser un exemple a seguir des del punt de vista polític, sí que ho és des d'una òptica jurídica, ja que representa un precedent d'emancipació nacional que prescindeix del que estipula la legalitat internacional.

Nous locals del Centre Cultural Català-Casal Jaume I

Els nous locals s'han adaptat a les noves necessitats.

Aquesta entitat, creada per Salvador Figueres, un dels molts catalans que el 1939 van haver de seguir el camí de l'exili, ha passat per diverses etapes tot al llarg de la seva existència. La casa dels refugiats catalans ha esdevingut amb els anys la seu del moviment associatiu de defensa de la catalanitat a Catalunya Nord, tant per la seva activitat pròpia com pel fet que els locals del Centre Cultural Català - Casal Jaume I han aixoplugat múltiples associacions i iniciatives al llarg dels anys.

L'any 2005 es va decidir fer un pas endavant amb l'adquisició d'uns nous locals, més adaptats a les noves necessitats. Amb l'esforç de l'equip impulsor del nou projecte i el suport econòmic de la Generalitat de Catalunya i també del Consell Regional del Llenguadoc-Rosselló, del Consell General dels Pirineus Orientals, de l'Ajuntament de Perpinyà, d'Acció Cultural del País Valencià, d'Òmnium Cultural i de la Fundació Catalunya, l'objectiu s'ha assolit i avui es disposa d'un espai adequat per dur a terme una programació rica i variada, i sobretot per poder acollir les diverses entitats que hi tindran la seva seu, entre les quals Òmnium Cultural Catalunya Nord.

L'acte d'inauguració, presidit per Margarida Aritzeta, directora general d'Acció Departamental de la Generalitat de Catalunya; Colette Tignères, consellera regional, representant el Consell Regional del Llenguadoc-Rosselló; Marcel Mateu, conseller general representant el Consell General dels Pirineus Orientals; Jaume Roure, conseller municipal de l'Ajuntament de Perpinyà; Eliseu Climent, president d'Acció Cultural del País Valencià; Marta Rovira d'Òmnium Cultural, i Marta Torres de la Fundació Catalunya, ha estat una festa reeixida amb una assistència important i la participació de nombroses entitats.

Òmnium Cultural Baix Llobregat

El passat 16 d'abril es va celebrar, a l'Auditori Cal Ninyo de Sant Boi de Llobregat, l'Assemblea General Extraordinària per constituir la nova delegació d'Òmnium Cultural a la comarca del Baix Llobregat i elegir la primera Junta Rectora.

El procés per crear la nova seu territorial d'Òmnium s'ha realitzat conjuntament amb persones -tant sòcies d'Òmnium com no sòcies- de diverses poblacions del Baix Llobregat: Gavà, Viladecans, Sant Feliu de Llobregat, Sant Joan Despí, Sant Andreu de la Barca, Esplugues i Castelldefels. Després de diverses trobades, es va confegir una ponència marc que es va comunicar als socis de la comarca a fi que hi incorporessin les seves idees i opinions. Aquesta ponència ha esdevingut el referent bàsic que explícita a la comarca les tres divises

d'Òmnium Cultural: llengua, cultura i país. Els objectius d'Òmnium Baix Llobregat són créixer en nombre i cercar l'eficàcia en l'atenció i el servei als socis, a la comarca i a la societat en general, centrant l'acció i la reflexió en activitats de

“L'entitat vol obrir-se a persones i entitats per treballar plegats.”

promoció, proposta constructiva, difusió i defensa de la llengua, la cultura i el país. A més, es volen dur a terme iniciatives en col·laboració amb altres persones, grups o entitats, aprofitant i descobrint les sinergies existents i potenciant el vesant cohesionador que duu implícit tota expressió cultural i humana.

Reguitzell d'activitats a Òmnium Ponent

Òmnium Ponent ha reforçat la col·laboració amb l'Institut d'Estudis del Baix Cinca i el Casal Jaume I de Fraga en la Jornada "I amb el somriure la revolta". L'entitat també va commemorar la primavera negra de la Cabília amb

la presentació del poble amazic, en col·laboració amb Antinea i Mouvement pour l'autonomie de la Kabylie. Així mateix, va presentar una nova convocatòria dels premis Enric Farreny de literatura infantil i juvenil i Humbert Torres de divulgació científica, juntament amb l'Institut d'Estudis Ilerdencs. Òmnium Ponent va seguir organitzant el Vè Curs d'Història de Pensament Catalanista com també les diverses activitats del programa *Quedem?* a la capital del Segrià.

Els dijous de l'Òmnium

24 d'abril / 19 h / Entrada lliure
Taula rodona...
LA LLEI ELECTORAL CATALANA
 Per què no tenim llei electoral pròpia? Quin seria el sistema més convenient per recuperar la confiança en la política? Diversos experts en parlaran.

8 de maig / 19 h / Entrada lliure
40 ANYS DEL MAIG DEL 68.
QUÈ EN QUEDA AVUI?
 Jordi Porta, que era a París durant aquell període, analitzarà el llegat del maig del 68 als nostres dies.

15 de maig / 19 h / Entrada lliure
Parlem amb Jordi Porta
Amb: Jordi Porta, president d'Òmnium Cultural
 El president d'Òmnium Cultural parlarà dels objectius de l'entitat.

22 de maig / 19 h / Entrada lliure
"LES FINANCES ÈTIQUES.
ALTERNATIVES PER A UNA ECONOMIA SOLIDÀRIA"
Amb: Arcadi Oliveres, catedràtic d'Economia de la UAB, i Jordi Marí, economista i director de FETS.

29 de maig / 19 h / Entrada lliure
Taula rodona... "EL CÒMIC EN LA CULTURA CATALANA"
Amb: Carles Santamaria, director del Saló Internacional del Còmic de Barcelona; Oriol Garcia Quera, dibuixant, i Joan Navarro, editor.

5 de juny / 19 h / Entrada lliure
Conversa amb... XAVIER BOSCH
"LA PREMSA EN CATALÀ".
Amb: Xavier Bosch, periodista i director del diari AVUI.

12 de juny / 19 h / Entrada lliure
Taula rodona...
"COHESIÓ SOCIAL: QUINA CATALUNYA VOLEM?"
 Com podem aconseguir que Catalunya sigui una societat fortament cohesionada? En definitiva: quin país volem?

19 de juny / 19 h / Entrada lliure
"800 ANYS DE JAUME I: ENTRE LA HISTÒRIA I LA LLEGENDA"
Amb: Antoni Furió, catedràtic d'Història Medieval de la Universitat de València i autor d'El rei conqueridor Jaume I: entre la història i la llegenda.

Amb el suport de:

AVUI+

Els dijous de l'Òmnium
 Cada dijous, a les 19.00 h

Els dijous de l'Òmnium

Cada dijous a les 19.00 h a la seu nacional d'Òmnium
Entrada lliure

Òmnium Cultural / Diputació 276, pral.
 Barcelona Catalunya
 Tel. 933 198 050 www.omnium.cat

Dimecres presentem...

Sala d'actes d'Òmnium Cultural (Diputació, 276, pral. Barcelona) / Entrada lliure

7 de maig / 19 h
 Presentem un llibre:
De casa a casa. Tria de cartes, de Carles Riba. A cura de Carles-Jordi Guardiola.
 Amb: Sam Abrams, crític literari; Carles-Jordi Guardiola, autor del llibre, i Xavier Bosch, periodista, que llegirà algunes cartes del recull.

14 de maig / 19 h
 Presentem un disc doble:
El timbaler del Bruc (Manuel Oltra / Núria Albó) i *Al ball sense un badall* (Guida Sellarès / Miquel Desclot), cantates.

21 de maig / 19 h
 Presentem un DVD:
El silenci abans de Bach, de Pere Portabella. Projectió del film comentada pel seu director.
 Amb: Pere Portabella, director

28 de maig / 19 h
 Presentem un llibre:
Arbres dels nostres paisatges, de Celdoni Fonoll
 Amb: Ramon Pascual, biòleg; Celdoni Fonoll, i Lloïl Bertran, que recitaran poemes en directe.

4 de juny / 19 h
 Presentem un llibre:
A l'ombra del castell. Esterrí i les Valls d'Àneu del 835 al 1939, de Jordi Ribera.
 Amb: Enric Moliner, historiador i Jordi Ribera, autor del llibre.

11 juny / 19 h
 Presentem dos llibres de la col·lecció Bernat Metge:
Ciropèdia vol. II, de Xenofont, i *Història de Roma vol. XI*, de Titus Livi.
 Amb: Núria Albufull i Jordi Avilés.

17 juny / Palau de la Música
 40è Premi d'Honor de les Lletres Catalanes

Podeu consultar les properes presentacions programades a:
www.omnium.cat

Amb el suport de:

el Periódico
GRUPO ZETA

Coneguem els socis

Fes Pinya amb l'Òmnium!

Òmnium considera que cal la unió de molts més per poder fer sentir més forta la seva veu. Per aquest motiu encoratja els socis que ajudin a incrementar-ne el nombre, recomanant l'adhesió als seus amics, familiars o companys. Aquesta ajuda, a més, té la seva recompensa. Aquells socis que recomanin 3 persones per a fer-se sòcies podran gaudir d'una subscripció semestral a una de les revistes del grup Cultura 03. Els socis podran escollir entre els articles històrics de *Sàpiens*, les passejades de *Descobrir Catalunya* o les receptes de *Descobrir cuina*. Les revistes els arribaran a casa de forma gratuïta durant 6 mesos si participen en aquesta promoció. Els socis tan sols han de donar les dades de contacte de 3 persones i Òmnium s'hi posarà en contacte per oferir-los l'associació.

Els resultats

	Altes	Total socis
2005	774	15.392
2006	735	15.492
2007	1.349	15.711
1/04/2008		16.701

Durant els últims 6 mesos, la campanya *Fem Pinya!* ha aconseguit 1.500 recomanacions, de les quals 728 s'han fet sòcies.

Tu ja has fet pinya?

Per fer-ho, només cal que entris a www.omnium.cat/fempinya i omplis el formulari que hi trobaràs, enviïs un correu electrònic a socis@omnium.cat o truquis al 93 319 80 50. Unes setmanes després sabràs si les persones que has proposat han acceptat i ja formen part d'Òmnium. I si ja ens has presentat amics, familiars o coneguts, sàpigues

que la campanya "Fem pinya" seguirà oberta permanentment. Recomana'ns més persones que comparteixin reptes i prioritats amb tu i amb Òmnium. Per fer-ho, només cal que tornis a emplenar la butlleta i escullis una nova subscripció gratuïta per a sis mesos a *Sàpiens*, *Descobrir Catalunya* o *Descobrir Cuina*.

Fes pinya amb l'Òmnium!

 www.omnium.cat/fempinya
93 319 80 50
socis@omnium.cat

Un país que sona a traducció

El programa de Televisió de Catalunya *Caçadors de Paraules* ha aconseguit mostrar-nos com es parla el català al carrer, i en punts molt diversos dels Països Catalans. La llengua viva, però, no la sentim igual a la majoria de sèries de ficció de TV3, on els personatges s'expressen com si la llengua no tingués memòria. La llengua que parlen sona a traducció permanent.

Amb *Caçadors de paraules*, TV3 ha aconseguit fer un bon programa sobre llengua que funciona com un excel·lent programa d'entreteniment. Cal felicitar els responsables de la cadena pública per aquesta fita. Intueixo que bona part de l'èxit d'aquest espai és que fa una cosa que molts pensaven que devia ser impossible: abordar la realitat del català sense parlar, un altre cop, dels problemes, febleses, drames i dificultats d'un idioma que viu en una situació anormal allí on és, precisament, la llengua pròpia. Que el català sigui, durant una estona de tele, un fet viu i positiu de la gent normal és molt terapèutic. Hi ha molts catalanoparlants que, de bona fe, es pensen que la seva llengua només és un pretext per tal que visquin sociolingüistes, filòlegs, antropòlegs i professionals de la normalització. Comprovar que hi ha paletes, forners, bombers, cuiners, metges i enginyers que fan servir el català cada dia és bo, tot i que ja sabem que no es tracta de tots els paletes, forners, bombers, cuiners i metges que viuen i treballen als països de parla catalana.

Allò que sorprèn, un cop hom ha xalat amb un capítol de *Caçadors de paraules*, és que vint-i-cinc anys de Televisió de Catalunya no hagin aconseguit de crear un gruix de guionistes capaços d'escriure diàlegs que ens recordin el català viu que parla la gent de debò, no només el de segons quins barris de Barcelona. És cert que tenim bons autors de sèries de televisió. Gràcies a ells i als actors, les ficcions de collita pròpia tenen molt d'èxit entre les audiències i són competitives enfront d'altres productes espanyols o nord-americans. Però la llengua de la majoria d'aquestes produccions audiovisuals no té ni suc ni bruc, és com de plàstic, és com una traducció apressada d'un text molt funcional.

Alerta, m'avanço a les rèpliques: no és un problema d'utilitzar abusivament o inadequadament el registre estàndard que reclamen els mitjans de comunicació i que, com és lògic, trobem als Telenotícies. Aquesta no és la qüestió. El problema és que tots els personatges de la majoria de sèries dramàtiques produïdes per TV3 s'expressen com si la seva llengua no tingués ni memòria, ni carnositat, ni sensualitat, ni pes, ni densitat. Són parlants d'un país que sona a traducció permanent, amb una molt limitada potència lèxica. I no és que jo demani una representació políticament correcta d'idiolèctes, o que enyori un idioma arcaïtzant, o que pretengui

“M'agradaria que les nostres ficcions televisives paressin un xic l'orella al carrer, com fan a *Caçadors de Paraules*.”

convertir les telenovelles locals en un pur catàleg dialectal. No es tracta de tot això, és clar. Només dic que m'agradaria que les nostres ficcions televisives paressin un xic l'orella al carrer, tal com ho fa la gent de *Caçadors de paraules*. Sense forçar les coses, sense fer folklore, sense haver de treure un personatge del Pallars, de Xàtiva o de Manacor per quedar bé amb els pesats d'Òmnium.

Si em permeten la confessió personal, els diré que vaig ser molt conscient de la poca carnadura de la llengua de les telesèries catalanes quan va morir la meua mare. En aquell moment, em vaig adonar que, amb la seva pèrdua, a més de tantes coses estimades, marxava de la meua vida el dipòsit més ric de la llengua respirada, aquella que ens ve de dins. No la llengua de l'escola o dels llibres, la llengua mamada i clavada a cadascun dels gestos. Aleshores, vaig pensar que no era possible que tots els guionistes de TV3 haguessin oblidat el parlar de les seves mares o que tots consideressin que aquesta llengua del seu món domèstic no era prou vàlida per bastir els relats d'encàrrec.

La meua hipòtesi és que el problema deu ser estructural, ideològic, si volem dir-ho així. M'imagino que, en algun moment de la història d'aquella casa, alguna ment rectora devia pensar que només hi havia una manera de fer parlar els personatges de TV3. I aquesta manera, casualitats de la vida, és la que ens mena cap un català artificios, sense nervi, tou, escarransit, gris, eixut, primet i limitat. Tant si parla un pare de família com un adolescent, una puta o un capellà, una padrina o el lampista del barri, tots semblen moguts per un ventríloc a qui fes por semblar “massa català”.

A l'altra cara de la moneda, hi ha les excepcions que justifiquen el fenomen general. Els joves de la sèrie *Plats bruts* feien servir el català pobre, xava i castellanitzat d'un tipus molt concret de barceloní, i això era sinònim de “realisme”; els veïns del poble de Lo Cartanyà, en canvi, basaven la seva gràcia en el pintoresquisme subratllat del seu accent, absolutament “exòtic” per als telespectadors de la gran Barcelona. Entre ambdós exemples, hi manca la llengua, desacomplexada i diversa, de la vida normal. ◊

BARCELONA

Totes les activitats se celebraran a la seu d'Òmnium Cultural.
Diputació, 276, pral. Barcelona

8 de maig | 19 h | Entrada lliure
40 anys del maig del 68. Què en queda avui?

15 de maig | 19h | Entrada lliure
Parlem amb Jordi Porta

22 de maig | 19h | Entrada lliure
Les finances ètiques. Alternatives per a una economia solidària

29 de maig | 19h | Entrada lliure
Taula rodona: El còmic en la cultura catalana

5 de juny | 19h | Entrada lliure
La premsa en català. Conversa amb Xavier Bosch

12 de juny | 19h | entrada lliure
Taula rodona: Cohesió social: quina Catalunya volem?

19 de juny | 19h | entrada lliure
800 anys de Jaume I: entre la història i la llegenda

OSONA

Totes les activitats se celebraran a l'Ateneu La Central de Vic (Carretera de Manlleu) a excepció dels actes del 29 de maig i 27 de juny que se celebren a la llibreria La Tralla, carrer de la Riera, 5, Vic.

08 de maig | 20.30 h | Entrada lliure
Taula rodona, "Els processos d'independència a l'Europa contemporània: el cas de Kosovo"

15 de maig | 20.30 h | Entrada lliure
L'ermita de Sant Sebastià, monument històric d'interès nacional?

22 de maig | 20.30 h | Entrada lliure
Presentació del disc del grup de pop en català Mishima, "Set tota la vida", 207. Sinnamon. Seguit d'un petit concert.

29 de maig | 20.30 h | Entrada lliure
Presentació del llibre de Lluís Duran: Intel·ligència i caràcter. Palestra i la formació dels joves (Ed. Afers).

2 de juny | 20.30 h | Entrada lliure
Presentació de la Comissió 100 anys d'estelada. Cent anys, cent cims!

5 de juny | 20.30 h | Entrada lliure
Conferència a càrrec de Carles Castellanos: "El passat i el futur de l'independentisme".

19 de juny | 20.30 h | Entrada lliure
Conferència: "Finançament, inversions, dèficit fiscal i altres malentesos".

27 de juny | 20.30 h | Entrada lliure
Presentació del llibre Nosaltres, els catalans de Víctor Alexandre. Ed. Pòrtic, 2008. Aquest acte se celebrarà a la llibreria La Tralla, carrer de la Riera, 5, Vic.

*Properament,
a més punts del territori.*

Des de fa vint-i-cinc anys ens uneix el que ens agrada, el que ens apassiona,
el que ens fa vibrar, el que som... les nostres energies per fer de Catalunya Ràdio
la millor ràdio, per molts anys.

VINT-I-CINC

CATALUNYA

RÀDIO

VINT-I-CINC

www.catradio.cat